

พุ ต ต า น ก ถ า

โดย หลวงพ่อชุมพล พลปัญญา

หนังสือเล่มนี้ตั้งใจพิมพ์ขึ้นมา เพื่อแจกเป็นธรรมทาน หวังว่าคงจะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่ได้รับหนังสือเล่มนี้ไม่มากนักน้อย พุทธานกขา เป็น การเขียนธรรมะสุภาสิต ๑๐๘ หัวข้อ แต่ละหัวข้อไม่ต่อเนื่องกัน ฉะนั้น ใครจะอ่านจากท้ายมาหน้า หรือจากหน้าไปท้าย ก็จะได้ความหมาย เช่นเดียวกัน

ข้าพเจ้าต้องขออนุโมทนาในกุศลต่อท่านทั้งหลาย ที่มีส่วนช่วยให้ หนังสือเล่มนี้สำเร็จขึ้นมา ทั้งท่านผู้บริจาคทรัพย์ และท่านที่ชวนช่วยในการจัดพิมพ์ทุกท่าน

ส่วนข้อผิดพลาดบกพร่องที่มีอยู่โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์นั้น ต้องขออภัย ต่อท่านผู้รู้มา ณ ที่นี้ด้วย

ความดีและบุญกุศลจากการพิมพ์หนังสือเล่มนี้ ข้าพเจ้าขอแผ่อุทิศ ให้แก่สรรพสัตว์ทั้งหลายทั้งปวง จงมีส่วนในกุศลนี้โดยทั่วกัน ขอให้ พระพุทธศาสนาจงเจริญรุ่งเรืองยั่งยืนมั่นคงเป็นร่มโพธิ์ร่มไทรแก่สรรพ สัตว์ทั้งปวงไปตลอดสิ้นกาลนานด้วยเทอญ

ขออนุโมทนา

พระชุมพล พลบุญโย

๒๗ พฤษภาคม ๒๕๔๖

เชิญอ่านธรรมะของพระอาจารย์ชุมพล พลบุญโย ได้ที่ <http://www.palapanyo.com>

“พุดตานกถา”

โดย พระชุมพล พลปญฺโญ พ.ศ. ๒๕๔๕

ก

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ

พุทฺธัง สาระณัง คัจฉามิ

ธัมมัง สาระณัง คัจฉามิ

สังฆัง สาระณัง คัจฉามิ

นัตถิ เม สาระณัง อัญญัง พุทฺโธ เม สาระณัง วะรัง

นัตถิ เม สาระณัง อัญญัง ธัมโม เม สาระณัง วะรัง

นัตถิ เม สาระณัง อัญญัง สังฆो เม สาระณัง วะรัง

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคเจ้า ผู้เป็นพระอรหันต์ ไกลจากกิเลส
ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง

ขอนมัสการพระธรรม อันพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงตรัสไว้ดีแล้ว

ขอนอบน้อมพระสงฆ์ผู้ปฏิบัติดีแล้ว เป็นผู้สืบพระพุทฺธศาสนา

ขอพระรัตนตรัยจงเป็นที่พึ่งแก่ข้าพระพุทธเจ้า

ข้าพระพุทธเจ้าจะทำการรณาร้อยแก้ว เพื่อเอื้อประโยชน์แก่ประมุข
ชน อันมีนามว่า 'พุดตานกถา'

ด้วยพุทฺธบารมี ธรรมบารมี สังฆบารมี

ขอให้ข้าพระพุทธเจ้าพึงมีปัญญาอันไม่ติดขัดด้วยเทอญ

ราตรีนี้สั้นนัก

ชีวิตคนมิใช่ยั่งยืนยาวไกล

จงอย่าประมาทในชีวิต

ชีวิตของเราไม่เที่ยงแท้แน่นอน

ความตายเป็นของแน่นอน

ควรละความชั่ว ควรสร้างความดี ควรสร้างบุญ

เพราะว่าสัตว์ที่เกิดมาแล้ว จะล่วงพ้นอำนาจพระยามัจจุราชไม่มี

บุคคลผู้มีปัญญาเมื่อเห็นแจ้งในความไม่เที่ยงของชีวิต

ย่อมชวนขวายเป็นศีลสมาธิธรรม และประพฤติกุศลธรรม

พระธรรมจะเป็นที่พึ่งที่แท้จริง

อย่างกลัว ที่จะทำตัวให้ต่างจากคนชั่ว
 อย่างเกรง ที่จะพัฒนาตนให้ดีขึ้น
 อย่างเจริญ ต้องกล้าแปลกแยกจากความชั่ว
 อย่างพัฒนา ต้องชวนชวายเป็นหาความดีงาม
 ผู้ปฏิบัติธรรมใหม่ ต้องแสวงหากัลยาณมิตร
 กัลยาณมิตร คือผู้ที่มีคุณธรรมสูงกว่าเราสำหรับเป็นตัวอย่าง
 พร้อมทั้งสามารถให้โอวาท ชี้แนะ ทำให้ดู บอกข้อบกพร่องได้
 อย่างได้ดีต้องชวนชวายเป็นหามิตรดี เพื่อนดี
 ถ้าหาคนดีคบไม่ได้ไซ้
 พึงอยู่ผู้เดียว และไม่พึงกระทำความชั่ว

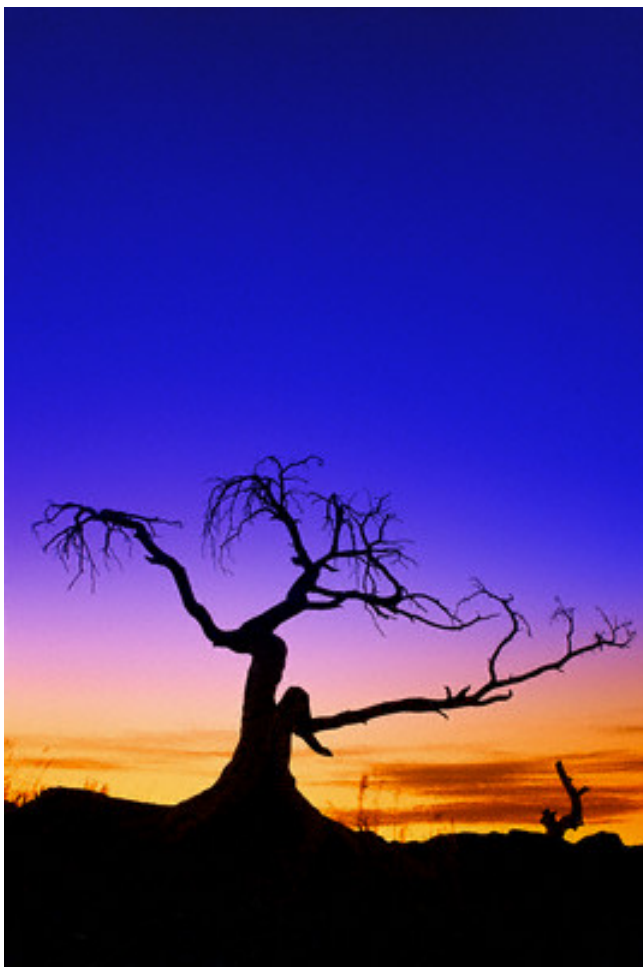
ทุกเช้า ให้เป็นเช้าที่จะริเริ่มสร้างความคิด
 ทุกคำให้ประเมินตนเพื่อแก้ไขข้อบกพร่อง
 เอาความผิดพลาดเป็นครู เพื่อแก้ไขในวันรุ่งขึ้น
 อย่ามีชีวิตที่ถอยหลังหรืออยู่กับที่
 ทุกวันต้องเป็นวันเพื่อชวนขวยชะช้า ทำดี
 ชีวิตนี้ต้องดีขึ้น อย่าเลวลง
 น้ำหยดทีละหยดยังเต็มตุ่ม
 บารมีที่ชวนขวยสร้างทีละนิด จะเต็มได้
 อย่าดูถูกตัวเอง แล้วไม่สร้างความคิด
 อย่าสบประมาทตัวเอง แล้วไม่ละความชั่ว
 อย่าจมปลักอยู่กับอดีต แล้วไม่พัฒนานตน
 ทางเดินร้อยลี้ เริ่มจากก้าวก้าวเดียว

คนเลี้ยงม้าให้พระราชฯ ยังเป็นคุณหลวงได้
 หมอนวดพระราชฯ ยังเป็นคุณพระได้
 ผู้ที่ช่วยเหลืองานเล็กๆ น้อยๆ แก่ผู้ยิ่งใหญ่
 ย่อมสามารถมีศักดิ์ฐานันดรอันสูงได้
 ในโลกนี้ ไม่มีใครใหญ่เกินองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
 ผู้ที่ช่วยเหลืองานเล็กๆ น้อยๆ แก่พระองค์ผู้จอมไตรภพ
 เช่นปิดกวาดเช็ดถูพระพุทธรูป หิ้งพระ
 กวาดอาวาสวิหารลานพระเจดีย์
 แม้แต่ล้างส้วม ทำความสะอาดในวัดวาอาราม
 ย่อมสามารถมีศักดิ์ฐานันดรอันยิ่งใหญ่ทางธรรมได้
 งานเล็กน้อยที่สร้างอุทิศแก่ผู้ยิ่งใหญ่
 ผลมิได้ออกมาเล็กน้อยด้วยเลย
 ฉะนั้น ท่านผู้มีปัญญาเฉลียวฉลาด
 จึงชวนชวายเป็นการบูชาพระรัตนตรัยอยู่ทุกเมื่อเชิ้อวัน

บุคคลอาจเดินทางไปในทิศต่างกัน
 แต่จุดหมายปลายทางเดียวกันคือป่าช้า
 เมื่อเกิดมาก็เอาความตายมาด้วย
 ความเกิดก็คือความตาย ความตายก็คือความเกิด
 ชีวิตก็คือความใกล้ตาย
 ก่อนตายก็คือมีชีวิต
 คนโง่คิดว่ามีอยู่ แท้ที่จริงดับสลาย
 เกิดมาชั่วขณะ ก็แตกดับเปลี่ยนแปลง
 ความเที่ยงแท้คือของหลอก
 ความแตกดับคือของจริง
 อย่าหลอกตัวเองอยู่ในความฝัน
 อย่ากลบเศษแก้วไว้ด้วยขี้เถ้า
 ความตายคือของที่อยู่ในพอกในห่อ ไปไหนก็เอาไปด้วย
 ควรสร้างกุศล ควรประพฤติธรรม ควรประกอบบุญบารมี
 อย่าปล่อยไว้วันเวลาล่วงเลยไปเปล่า
 เพราะผู้ประมาท ย่อมไปยึดเหี่ยวอยู่ในนรก ร้องไห้จนน้ำตา
 เป็นสายเลือด

รักตัวเองจริง ต้องฝึกฝนตน
 การกระทำของตัวเองนั่นแหละ คือเครื่องบ่งชี้
 หาใช่คำสรรเสริญนินทาไม่
 คำพูดคน ไม่อาจทำให้ หินลอยน้ำ นุ่นจมน้ำ
 จงเคารพตนเองด้วยการสร้างความคิด
 การสร้างความคิดคือการทำความร้ายตน
 ความดีช่วยให้เราเจริญในขณะที่เรากระทำ
 ไม่ต้องรอจนกระทั่งขณะที่คนยอมรับ
 คำเชื้อเชิญกินข้าว ยังไม่สามารถช่วยให้อิ่มท้องได้
 สรรเสริญ นินทา เป็นของกลวง
 สิ่งที่เรากระทำนั่นแหละ ของจริง

จิตของเราท่านเปรียบว่าชนเหมือนลิง
 การฝึกสมาธิก็คือการฝึกลิง
 หรืออีกประการท่านเปรียบว่าฝึกโคต้อ
 การฝึกสมาธิ ต้องอดทน
 ฟังมีศีลและกุศลธรรมทั้งปวงเป็นบาทฐาน
 สติเป็นตัวดำเนินการงาน ความเพียรพยายามคือกำลัง
 กำหนดจิตอยู่ที่องค์กรรมฐาน อย่าทอดธุระ
 ถึงแม้จะมีอารมณ์ภายนอกมารบกวนก็อย่าท้อแท้
 ทางเดินร่อยลีเริ่มจากก้าวก้าวเดียว
 ก่อนอรุณรุ่ง ไยมิใช่มีดสนิท
 ท่านผู้ชำนาญในสมาธิ ก็เคยเป็นอย่างเรามาก่อน
 แต่เพราะการฝึกฝนไม่ล้มเลิกจึงสำเร็จผลได้
 ความสุขจากสมาธิ เป็นความสุขอันประเสริฐ
 คุ่มค่ากับการอดทนลงทุนลงแรงฝึกฝน
 วันนี้คุณทำสมาธิหรือยัง

รักร้อยย่อมทุกซ์ร้อย รักห้าสิบย่อมทุกซ์ห้าสิบ

รักหนึ่งย่อมทุกซ์หนึ่ง

ไม่รักย่อมไม่ทุกซ์

ความโศกย่อมเกิดจากความรัก

ความกลัวย่อมเกิดจากความรัก

ผู้ที่ปราศจากความรัก ย่อมปราศจากความโศกและความกลัว

สังฆารทั้งปวงไม่เที่ยง

จิตดวงที่มีความรัก ย่อมคัดค้านความไม่เที่ยง

สังฆารทั้งปวงเป็นทุกซ์

จิตดวงที่มีความรัก ย่อมคัดค้านความเป็นทุกซ์

สังฆารทั้งปวงเป็นอนัตตา

จิตดวงที่มีความรัก ย่อมคัดค้านความเป็นอนัตตา

จิตดวงที่มีความรัก ย่อมกลัวการปรากฏขึ้นของความจริง

จิตดวงที่มีความรัก เมื่อความจริงปรากฏขึ้น ย่อมมีโศก

จิตดวงที่ไม่ยอมรับความจริง ย่อมมีความกลัว ย่อมมีความโศก

รักร้อยย่อมทุกซ์ร้อย รักห้าสิบย่อมทุกซ์ห้าสิบ

รักหนึ่งย่อมทุกซ์หนึ่ง

ไม่รักย่อมไม่ทุกซ์

Kyaiktiyo Stupa in Myanmar

Pilgrims carry lighted candles on the road up hill to Kyaiktiyo Stupa (also called Golden Rock) in Myanmar.

ที่บอกว่าเห็นโทษกิเลสแล้ว แต่ยังละไม่ได้
 นั่นคือบอกว่า ยังไม่เห็นโทษกิเลสนั่นเอง
 ที่เห็นโทษแล้วต้องละได้
 ที่ยังละไม่ได้คือไม่เห็นโทษ
 ความรู้นั้นอย่างหนึ่ง
 แต่รู้หลังจากละนั้นคือรู้แจ้งเห็นจริง
 รู้ก่อนละคือปัญญา รู้หลังละคือวิมุตติญาณทัสสนะ
 เมื่อรู้แล้วฝึกละด้วย นั่นคือผู้ปฏิบัติ
 ถ้ารู้แล้วไม่ละ ไม่มีคุณค่าของการรู้
 ผู้เรียนธรรม จะแตกฉานในธรรมไม่ได้
 ถ้าไม่มีผลงานในภาคปฏิบัติ
 อยากรู้ธรรมะ อย่าเพียงแค่ว่าท่อง
 อยากรู้ให้จริง ต้องรู้ละ

ด้วนหาสร้างควมหวโหยกระหายให้เกิดขึ้นแก่จิต
 อุปาทานสร้างควมยึดมั่นถือมั่นให้เกิดขึ้นแก่จิต
 ยิ่งยึดมั่นถือมั่นมาก ก็ยิ่งเป็นการสร้างกรงกับดักให้จิต
 ผูกพันในโลกมากมาย กายเป็นอิสระ แต่ใจถูกจองจำ
 ยึดมั่นในตัวตนของตน ยึดมั่นในของรัก ยึดมั่นในของเกลียด
 ท่านผู้มีอิสระเสรีทางจิต จะต้องไม่กำหนดหมายดังนี้ว่า
 สิ่งใดเป็นของเรา สิ่งใดเป็นของเขา
 สิ่งใดเป็นของรัก สิ่งใดเป็นของเกลียด
 สิ่งใดเป็นของดี สิ่งใดเป็นของเลว
 จิตย่อมเป็นอิสระจากความชอบ และความชัง
 จิตที่มีอิสระย่อมว่างเบาสบาย
 ย่อมปราศจากความรัก ชัง เกลียด โกรธ หวง ห่วง อาลัย
 ทาน ศีล สมภาิ ปัญญา นั้นแล ดับอุปาทานได้

Shwedagon Pagoda, Myanmar (Burma), Yangoon

ความว่างมีเพื่อสละ มิใช่มีเพื่อครอบครอง
 เพราะการครอบครอง จึงไม่ว่าง
 เพราะการสละ จึงว่าง
 การปฏิบัติธรรม ปฏิบัติเพื่อแสวงหาความว่าง
 แต่เมื่อเจอความว่างจากการปฏิบัติ
 ต้องสละความว่างแม้นั้นอีก อย่าครอบครองเป็นของเรา
 การครอบครองคือการสงวนรักษากลัวหาย กลัวเสื่อม
 เมื่อคิดครอบครอง ย่อมทำลายความว่างจิตว่างเสียสิ้น
 เมื่อสละความว่าง ความว่างจึงแสดงอานุภาพของมันอย่างเต็มที่
 นั่นคือ ความว่างจะช่วยทำลายกิเลส อาสวะ อนุสัย ที่หมักดองนอน
 เนืองอยู่ในสันดานมาหลายกัปกัลป์
 เมื่อเจอความว่าง จงสละ อย่าครอบครอง

สังขารเป็นของไม่เที่ยงอยู่แล้ว
 แต่การไม่หยั่งรู้ความเป็นไปแห่งสังขาร จึงถูกปิดบัง
 การเจริญสติเป็นเครื่องเปิดเผยความจริงของสังขาร
 ฉะนั้น จงอย่าทอดทิ้งในการเจริญสติปัฏฐาน
 สติปัฏฐานนั้นแหละ นำบุคคลไปสู่อมตะ
 เป็นสาเหตุแห่งการพ้นจากทุกข์ทั้งปวง
 สติที่เป็นไปในกาย จะเปิดเผยความจริง
 ความไม่เที่ยงของสังขารจะปรากฏแก่ญาณปัญญา
 อุปาทานที่ยึดมานานจะคลายออก
 กิเลสทั้งหลายทั้งปวงจะถูกชำระ
 ทางมีอยู่ ขอเชิญท่านทั้งหลายพากันเดินสู่ความดับทุกข์

คนเรานั้นเกิดคนเดียว ตายคนเดียว
 ไม่ได้เอาสมบัติมา ไม่ได้เอาสมบัติไป
 รักกันเพียงใด ก็ต้องพลัดพราก
 หวงไว้เพียงใด ก็ต้องจำจาก
 เข้ามาคนเดียว เข้าไปคนเดียว
 ไม่มีใครเป็นอะไรของใคร
 ต่างคนต่างมา ต่างคนต่างไป
 ยิ่งยึดยิ่งทุกข์ ปล่อยวางได้จึงเบาสบาย
 ดินน้ำไฟลมนั้นไม่รู้จักกัน
 อุปาทานเท่านั้นที่สร้างมายามาผูกพัน
 เมื่อความงิ่เข้าครอบงำจะผูก
 เมื่อปัญญาแจ่มแจ้งจะสลัดคืน
 เมื่อมาจากดิน ทำยที่สุดก็สลายกลายเป็นดิน
 ยึดเอาไว้ก็ได้แต่ทุกข์ตอบแทน
 อยากงิ่ก็ยึดต่อไป คิดได้ก็วางเสีย

ร่างกายมนุษย์มองด้วยตาแล้วแตกต่าง
 แต่เมื่อมองด้วยปัญญาญาณแล้วเป็นเช่นเดียวกัน
 นั่นคือดิน น้ำ ไฟ ลม
 ไม่มีคน ไม่มีสัตว์ ไม่มีหญิง ไม่มีชาย
 เมื่อตัวละครไม่มีแล้ว เรื่องราวละครจะมีได้อย่างไร
 เมื่อเห็นแจ้งในความเป็นธาตุของกายมนุษย์
 เรื่องราวในโลกที่ปรากฏแก่ปัญญาก็เป็นโมฆะ
 ไม่ควรเป็นที่ตั้งแห่งความรัก ชัง เกลียด โกรธ หวง ห่วง
 ที่ยึดมั่นถือมั่นเพราะหลงผิด
 ที่เฝ้าคอยยินดี ยินร้าย เพราะไม่รู้ความจริง
 ความตายจะบอกความจริง ความพลัดพรากคือของแน่นอน
 ยึดมั่นเพียงใดก็แตกดับ
 หวงห่วงเพียงใดก็สิ้นสูญ
 เกิดมากับความไม่มี ตายไปกับความไร้

อาหารเป็นของที่จะต้องบูดเน่าเมื่อผ่านกาลเวลา
 ร่างกายนี้ประกอบขึ้นมาจากอาหาร
 นั่นคือร่างกายประกอบขึ้นมาจากของที่บูดเน่า
 ตึกตาคูที่สร้างจากทองคำ ย่อมแสดงคุณสมบัติของทองคำ
 ตึกตาคูที่สร้างจากอุจจาระ ย่อมแสดงคุณสมบัติของอุจจาระ
 ร่างกายย่อมแสดงออกซึ่งคุณสมบัติแห่งของบูดเน่า
 ย่อมเป็นรังของโรค เป็นสาธารณะแก่หมู่หนอนและเชื้อโรค
 ร่างกายประกอบมาจากสิ่งที่มาจากหลายถิ่นหลายที่
 ทำยที่สุดร่างกายจึงแตกสลายพลัดพรากกระจัดกระจาย
 ชีวิตเริ่มต้นจากความไม่มี และตายไปกับความไร้
 เมื่อเกิดมาก็ล่วงรู้แน่ที่จะต้องตาย
 สิ่งที่พบพานในชีวิตล้วนแล้วแต่เป็นมายาทั้งสิ้น
 ผู้หลงใหลในมายาย่อมถูกคร่ำกุ่มจองจำไว้ด้วยมายา
 ผู้ใฝ่ในสัจจะพึงละความยินดีในมายาเสีย

ปริยัติธรรมเปรียบเหมือนแผนที่
 การปฏิบัติธรรมคือการเดินทาง
 จุดหมายในแผนที่คือสถานที่ที่น่ารื่นรมย์
 จุดหมายในการปฏิบัติธรรมคือพระนิพพาน
 สมบัติในโลกนี้เป็นของไม่เที่ยงแท้แน่นอน
 ลาภ ยศ สรรเสริญ เหมือนดอกไม้บาน ไม่นานก็เหี่ยวเฉา
 รูปลักษณะย่อมเก่าแก่ชราคร่ำคร่าไปตามกาล
 ญาติสนิทมิตรสหายล้วนพลัดพรากจากกันในที่สุด
 เมื่อยามเกิดคิดจะมาครอบครองโลก
 ยามใกล้ตาย แขน ๒ ขา ๒ ยังบังคับบัญชาไม่ได้
 บัณฑิตสละสมบัติในโลกเพื่อแลกอริยทรัพย์
 สละความยึดมั่นเพื่อแลกอิสระเสรีทางจิต
 เมื่อมองด้วยตาปัญญาแล้ว สมบัติในโลกไม่มีอันใดควรอาลัย
 โลกนี้เป็นทุกข์ นิพพานเป็นสุข
 แผนที่มืออยู่แล้ว ให้เร่งเดินทาง

โลกนี้ไม่มีอะไรได้มาโดยไม่ต้องลงทุน
 ต้องสละอย่างหนึ่ง เพื่อจะได้อีกอย่างหนึ่ง
 สละสิ่งของ เพื่อให้ได้น้ำใจ
 สละผลประโยชน์ เพื่อแลกความน่าเชื่อถือ
 สละหยาดเหงื่อ เพื่อให้ได้ผลงาน
 คิดเอาทุกอย่าง จะเจอทางตัน
 ยอมสละบางอย่าง จะเจอทางรอด
 ถอยออกมาก่อน อาจเจอทางเดินหน้า
 ยอมแพ้เสียก่อน อาจเจอทางชนะ
 สละความเห็นแก่ตัว เพื่อให้ได้ใจบริสุทธิ์
 สละชั้นรั้ว ๕ เพื่อให้ได้นิพพาน
 หอบพระพุทธรูป ขึ้นไม่ถึงยอดเขา
 บรรทุกมาก เรือจะจม
 คนฉลาด รู้จักสละในกาลเทศะอันสมควร
 จะประสบผลสำเร็จในทุกวิถี

พระพุทธองค์ทรงตรัสว่า พระองค์แสดงธรรมประดุจเรือ
 เมื่อบุคคลอาศัยเรือมาถึงฝั่ง ก็ทิ้งเรือขึ้นฝั่ง
 ไม่ต้องแบกหาบหามเรือตามไปบนฝั่งด้วย
 เพราะว่าพระองค์แสดงธรรมเพื่อเกื้อหนุนการละวาง
 มิได้แสดงธรรมเพื่อเกื้อหนุนความยึดมั่น
 เพราะการยึดมั่นทั้งปวงมีโทษทั้งสิ้น
 แม้แต่กระทั่งการยึดมั่นในธรรม
 จงอาศัยธรรมเพื่อเป็นเครื่องข้ามฝั่ง
 ทรงตรัสสอนให้รู้จักละวางอุปาทาน แม้กระทั่งธรรมะ ไม่ต้องพูดถึง
 อธรรมแล้ว
 การละชั่วทั้งปวง การทำความดีให้ถึงพร้อม การยังจิตให้ขาวรอบ
 นี่คือคำสอนของพระพุทธเจ้าทุกพระองค์มา

ธรรมะที่แท้จริงเป็นของไร้ภาษา
 เพราะว่าภาษาทั้งหลายทั้งปวง ล้วนแล้วแต่เป็นมายา
 การเทศนาธรรมคือการอาศัยใช้มายาเพื่อชักจูงให้คนเข้าถึงสัจธรรม
 การแจ่มแจ้งในสัจจะ ต้องเกิดพุทธิภาวะขึ้นในใจของผู้ฟังเอง
 ฉะนั้น การจะรู้แจ้งสัจธรรม ผู้ฟังต้องเอาใจมาฟัง มิใช่หู
 ผู้ฟังต้องรู้เอง แจ่มเอง เห็นเอง ละเอง ที่ใจของตน
 ภาษาเป็นแค่เพียงสื่อให้ผู้ฟังปลงปัญญาที่ใจตนเอง
 ฉะนั้น การสร้างบารมีทั้งปวงจึงจำเป็นอย่างยิ่ง
 นั่นคือ บารมีเป็นสิ่งเกื้อหนุนเตรียมใจรอการบรรลุธรรม
 จิตใจที่ไร้บารมี เมื่อฟังธรรม ย่อมไม่บังเกิดผล
 ฉะนั้น จงชวนชวายสร้างบารมีทุกอย่างทุกเมื่อ อย่าทอดธุระ
 เพื่อเป็นการเตรียมใจเพื่อควรแก่การรู้แจ้งสัจธรรม
 ผู้มีบารมีจึงบรรลุธรรม ไร้บารมีไม่บรรลุ

เมื่อคิดทำดี

อย่าเพียงทำดีกับคนที่ตัวเองชอบ

จงทำดีกับคนที่ตัวเองเจอ

คนที่เราชอบและคนที่เราชัง ย่อมมีอยู่ในโลก

แต่พึงปฏิบัติต่อคนทั้งสองประเภทให้เสมอกัน

อย่ากลายเป็นคนลำเอียงเพราะคนที่เราชอบ

อย่ากลายเป็นคนใจดำเพราะคนที่เราชัง

พระพุทธองค์ตรัสสอนให้ทำจิตหนักแน่นอย่างแผ่นดิน

ย่อมรองรับของเหม็น ของหอม คนชั่ว คนดี อย่างเสมอกัน

ผู้ปฏิบัติธรรมขั้นต้น ย่อมรักคนดี เกลียดคนชั่ว

ผู้ปฏิบัติธรรมขั้นสูง ไม่รักคนดี ไม่เกลียดคนชั่ว

ย่อมวางจิตในคนทั้งปวงด้วยเมตตาเสมอกัน

มหาบุรุษทั้งหลาย ย่อมมีจิตใจหนักแน่นมั่นคงกว้างขวางยิ่งใหญ่
ประดุจดังแผ่นดิน

มิใช่มีค่าที่เวลา

แต่มีค่าตรงที่นำเวลามาทำการงานที่มีประโยชน์

มิใช่มีค่าที่สมบัติ

แต่มีค่าที่นำสมบัติมาสร้างประโยชน์แก่อกุลแก่มวลชน

ขั้นที่สูงอย่างมั่นคงต้องเอามวลชนเป็นฐาน

ก่อนจะได้อะไรให้ได้หัวใจของมวลชนก่อน

หลังจากนั้นการได้ทุกสิ่งทุกอย่างจะถาวรมั่นคง

ผู้เป็นใหญ่ควรเป็นใหญ่โดยธรรม

เมตตาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจประชุมชนทุกหมู่เหล่า

จงใหญ่ขึ้นมาด้วยเมตตาใหญ่ โอบอ้อมอารีใหญ่

ความชั่วช้าเลวทรามเป็นของชั่วคราว

ความดีเป็นของคงทนถาวร

คนเราไม่ได้มีค่าตรงเกิดที่ไหน
 แต่มีค่าตรงที่เกิดมาทำอะไรก่อนตาย
 ทำเพื่อผู้อื่นจะมีค่า
 ทำเพื่อตนเองจะด้อยค่า
 ชื่อสัตย์สุจริตจะมีค่า
 ทรมศคคโกงจะไร้ค่า
 ชีวิตคือการทดสอบ
 โลกนี้คือห้องสอบ
 จากเกิดจนตายคือเวลาที่ให้
 ขึ้นสู่ที่สูงได้ด้วยการก้าวขึ้น
 ลงสู่ที่ต่ำได้ด้วยการก้าวลง
 อยากรู้ว่าอดีตทำอะไรไว้ ก็จงดูว่าปัจจุบันเป็นอย่างไร
 อยากรู้ว่าอนาคตจะเป็นอย่างไร ก็จงดูว่าปัจจุบันทำอะไรไว้
 เข้มทิศที่ใช้นำทางชีวิตอยู่ในมือคุณนั่นเอง

รู้แล้วผยองคือรู้จำ

รู้แล้วเรียบง่ายคือรู้แจ้ง

รู้ขั้นต่ำคือรู้เพื่อต้องการโดดเด่น

รู้ขั้นสูงคือรู้เพื่อต้องการกลมกลืน

คนโง่อยากดูเป็นจุดเด่น

คนฉลาดอยากดูเป็นธรรมดา

คนโง่ต้องการเป็นเป้า

คนฉลาดต้องการเป็นพื้นเพ

รู้แล้วยิ่งใหญ่คือยิ่งรู้ยิ่งโง่

รู้แล้วถ่อมตนคือยิ่งรู้ยิ่งแจ้ง

คนโง่และคนฉลาด เมื่อผ่านการเรียนรู้เรื่องเดียวกัน แต่จะแสดง
อาการปรากฏต่างกัน

คนดีแสดงตัวเพื่อประโยชน์แก่มวลชน
 คนชั่วแสดงตัวเพื่อประโยชน์แก่ตนเอง
 คนชั่วคิดว่าการสร้างบุญกุศลคือการสูญเสีย
 คนดีคิดว่าการเสียสละคือการได้รับ
 ในภพหนึ่งคนหนึ่งถูกควบคุมด้วยคนขับ
 โลกทั้งโลกมีหัวใจคนเป็นผู้ขับเคลื่อน
 ก่อนที่เราจะได้อะไรจากใคร ให้ได้หัวใจเขามาก่อน
 หลังจากนั้นเขาจะให้ทุกสิ่งทุกอย่างด้วยความเต็มใจ
 คนดีมองเห็นทั้งองค์ประกอบทางวัตถุและจิตใจ
 คนชั่วมองเห็นแต่วัตถุอย่างเดียว
 คนดีคือผู้ชาญฉลาด
 คนชั่วคือผู้โง่เขลาเบาปัญญา

อย่าเป็นครู เพราะอยากควบคุมศิษย์
 อย่าเป็นผู้นำ เพราะอยากควบคุมบริวาร
 การให้ด้วยใจบริสุทธิ์ นำมาซึ่งสรรพสิ่ง
 การถือกุศลเป็นจุดกำเนิดของโลก
 เป็นผู้รับเป็นง่าย และมีอยู่ทุกแห่งหน
 เป็นผู้ให้เป็นยาก แต่เป็นที่ต้องการในทุกแห่งหน
 โลกสมดุลได้เพราะมีทั้งผู้รับและผู้ให้
 ถ้ามีเพียงผู้รับ แต่ขาดผู้ให้ จะเกิดกลียุค
 จงฝึกฝนนิสัยการให้จนเคยชินเสียแต่วันนี้
 แล้วคุณจะเป็นที่ต้องการที่ปรารถนาในทุกแห่งหน

สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม
มิใช่เป็นไปตามความกังวลของเรา
ผู้ฉลาดสร้างเหตุให้ดี
คนโง่คอยกังวลแต่ผล
ทำปัจจุบันให้ดีที่สุด
อดีตและอนาคตจะดีไปเอง
ประสิทธิภาพของคนเรา เต็มร้อยอยู่ที่ปัจจุบัน
ประสิทธิภาพเป็นศูนย์อยู่ที่อดีตอนาคต
วางแผนไว้มากมาย ไม่สู้ปฏิบัติการ
จำอดีตไว้มากมาย ลืมเสียบ้างกลับมีคุณ

อาจารย์ที่ดีสั่งสอนศิษย์เพื่อโลก
 ไม่สอนเพื่อประโยชน์แก่อาจารย์เอง
 การสอนให้คนดี ทำให้โลกมีคนดี
 โลกนี้จะดำรงอยู่ได้ด้วยความดี ไม่ใช่ความชั่วร้าย
 คุณธรรมเป็นของที่ไม่เห็นด้วยตาเปล่า
 แต่เป็นของจำเป็นยิ่งในโลก
 พระพุทธศาสนาให้ความร่มเย็นเป็นสุขแก่มวลชนมาทุกยุค
 ธรรมะเป็นประดุจสุริยันจันทรา
 ยิ่งปกปิดก็ยิ่งเศร้าหมอง ยิ่งเปิดเผยก็ยิ่งสว่างกระจ่างแจ้ง
 การเกื้อหนุนให้พระพุทธศาสนามั่นคง
 ก็คือการแผ่ความร่มเย็นเป็นสุขให้แก่มวลชนนั่นเอง

วิ่งเดินได้กำลังกาย
 หยุดนึ่งได้กำลังจิต
 หาเท่าไรก็ไม่เจอ เมื่อเลิกลาจึงเจอ
 เมื่อเจอแล้วก็ไม่รู้หาทำไม ไม่รู้เจอทำไม
 วิ่งเท่าไรก็ไม่ถึง เมื่อจอดจึงถึง
 ถ้าจอดไม่เป็น ที่วิ่งมาก็ไร้ค่า
 จงวิ่งให้เป็น จงหยุดให้เป็น
 จงหาให้เป็น จงพอให้เป็น
 ถ้าพอไม่เป็น ที่หามากก็ไร้ค่า
 อย่าคิดว่าการตอบสนองของความอยาก นำมาซึ่งสุข
 คนวิ่งไม่รู้จักหยุดนั้นเหนื่อยแสนเหนื่อย
 คนหาไม่รู้จักพอนั้นทุกข์แสนทุกข์
 กลับมาหาตัวเองให้เจอดีกว่า
 สิ่งที่ต้องตัวเองต้องการนั้นคืออะไรแน่
 จงดับความอยาก แล้วพอให้เป็น

ไม่มีศัตรูใดร้ายเท่ากับจิตที่ตั้งไว้ผิด
 ไม่มีมิตรใดดีเท่ากับจิตที่ตั้งไว้ถูก
 สิ่งทั้งปวงในโลกที่เราพบนั้น
 ถูกลิขิตด้วยจิตของเราเมื่อกาลก่อน
 จงให้รางวัลตัวเองด้วยการสร้างกุศล
 อย่าทำร้ายตัวเองด้วยการสร้างบาปกรรม
 อย่าหลงระเห็จในการทำชั่ว
 มิฉะนั้นจะต้องร้องไห้จนน้ำตาเป็นสายเลือด
 ไม่ใช่พรหมลิขิต
 แต่เราลิขิตตัวเองจากกรรมที่สร้าง
 ทำดีย่อมได้ดี ทำชั่วย่อมได้ชั่ว
 ปลูกถั่วย่อมได้ถั่ว ปลูกงาจะได้งา
 มีแต่คนโง่เขลาเบาปัญญาเท่านั้นที่คิดว่า
 ปลูกถั่วจะได้งา ปลูกงาจะได้ถั่ว
 คนฉลาดหลีกเลี่ยงบาป เหมือนหลีกเลี่ยงหนีสัตว์ร้าย
 เราลิขิตชีวิตของเราเองได้

ถามทำไม ถ้าถามแล้วไม่คิดเอาไปทำ
 รู้ทำไม ถ้าเพียงรู้แล้วนิ่งเฉย
 เสี่ยงเพลงเพื่อชีวิตบนเพื่อเรื่องความทุกข์
 บ่นบ่นไปแล้วก็เท่านั้น บ่นแล้วกลุ้มกว่าเดิม
 บอกปัญหาต้องบอกทางแก้ไขด้วย
 พระพุทธองค์ทรงบอกเรื่องทุกข์และทางแก้
 ทางแก้ทุกข์คือมรรคมีองค์แปด
 ย่อลงมาก็คือ ศีล สมาธิ ปัญญา
 การแก้ปัญหาของพระองค์เป็นไปเพื่อสุขอันไพบูรณ์
 เพราะทรงตรัสบอกทางแก้ไขด้วย
 ผู้ชนผู้ต้องการความเจริญอย่าเพียงรู้แล้วนิ่งเฉย
 ทางมีอยู่ แต่ไม่มีผู้เดิน
 ผู้รู้มีมาก แต่ผู้ทำตามไม่มี
 รู้แต่ไม่ทำตาม ก็คือ รู้แล้วโง่เท่าเดิม

คิดถึงแต่ประโยชน์ตน จะทำให้จิตโหยหิว
 เมื่อจิตโหยหิว จะหาความสุขไม่ได้
 สุขกายเกิดจากมี สุขใจเกิดจากพอ
 คนมีความสุขกาย อาจไม่มีความสุขใจ
 คนมีความสุขใจ อาจไม่มีความสุขกาย
 อย่าขวนขวายหาแต่ความสุขทางกายเท่านั้น
 จงเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ เมตตา อภัย
 จงช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น อย่าเห็นแก่ตัว
 เสียของไปบ้าง แต่ได้หัวใจกลับคืนมา
 ช่างคุ้มค่าเหลือเกิน
 ผู้ที่มีข้าวของเงินทองมาก แต่ไร้หัวใจนั้น
 เป็นผีตายซาก มิใช่คน

เรียนเพื่อฝึกฝน คือเรียนเพื่อตนเอง
 เรียนเพื่ออวดโอ้ คือเรียนเพื่อมีสง่า
 จงเคารพตนเอง ด้วยการสร้างคุณสมบัติ
 อย่าหลอกหลอนตนเอง ด้วยการสร้างภาพ
 ภาพจะถูกทำลายเมื่อเผชิญต่ออุปสรรค
 คุณสมบัติจะเปิดเผยตัวเองเมื่อเผชิญต่ออุปสรรค
 สร้างภาพสร้างเพื่อคนอื่น
 คุณสมบัติสร้างเพื่อตนเอง
 ถูกคนอื่นหลอกยังพอทำเนา
 อย่างกลัวว่าจะรู้ที่กำลังถูกคนอื่นหลอกจนต้องมาหลอกตนเองเพิ่ม
 เข้าไปอีก

เพราะมีชื่อเสียง จึงมีเสียชื่อเสียง

เพราะมีหน้าตา จึงมีเสียหน้าเสียตา

เพราะมีเป้า จึงถูกยิง

ไม่มีเป้า ไม่ถูกยิง

เหตุร้ายในโลกบังเกิดได้ เพราะเราตั้งเป้าเอาไว้ให้โลก

พร้อมทั้งยึดมั่นถือมั่นในการสงวนรักษาเป้าหมายอย่างหวงแหน

พระอรหันต์เป็นผู้ไม่ตั้งเป้าขึ้นมา

เพราะว่าสลัดคิณจากการยึดมั่นอุปาทานในขันธ ๕

จึงเป็นผู้ไม่กระทบกระทั่งกับเหตุการณ์ทั้งปวงในโลก

ปีนมากมายไม่อาจทำอันตราย ถ้าไร้เป้า

ยิ่งยึดมาก เป้ายิ่งใหญ่

ยึดน้อย เป้าเล็ก

ไม่ยึดมั่น คือไร้เป้า

เวลาเป็นทุกข์ขึ้นมา อย่าโทษโลก

ต้องโทษตัวเอง ที่ตั้งเป้าเอาไว้ให้เป็นระดมยิง

อยากรเป็นผู้นำที่ดี
 เคยเป็นผู้ตามที่ดีหรือเปล่า
 อยากรจะเป็นผู้รับ
 เคยเป็นผู้ให้บ้างหรือไม่
 อยากรจะให้คนยอมรับ
 เคยยอมรับคนอื่นบ้างหรือเปล่า
 อยากรให้สังคมสมบูรณ์แบบเพื่อเรา
 เคยทำตัวให้สมบูรณ์แบบเพื่อสังคมหรือไม่
 การให้ช่วยให้ใจเบิกบาน การเกื้อกูลช่วยให้ใจอิ่มเอิบ
 ฝึกตัวเองให้เป็นผู้ให้ทาน ดีกว่าฝึกตัวเองให้เป็นขอทาน
 พระอาทิตย์ไม่เคยมืด โลกมืดเป็นบางครั้ง
 ผู้ให้ไม่ขาดแคลน ผู้ขอจะขาดแคลน

เมตตาเป็นของอ่อนโยน แต่สร้างให้คนเข้มแข็ง
 ความอ่อนน้อมถ่อมตัว ช่วยให้ขึ้นสู่ที่สูง
 ระเบียบวินัย ช่วยให้เปิดกว้างและอิสระ
 การสละ เป็นเครื่องเกื้อหนุนความมั่งมี
 ที่จุดต่ำสุดจะมีทางขึ้น ที่จุดสูงสุดจะมีทางลง
 ที่สุดแห่งราตรีคืออรุณ
 ที่สุดแห่งสมุทรคือผืนทราย
 มีความเจริญเสมอ สำหรับผู้ไม่เห็นแก่ตัว
 มีความเสื่อมเสมอ สำหรับผู้คดโกง
 กุศลกรรมสร้างให้รุ่งเรือง อกุศลเป็นตัวทำลายล้าง
 อย่ามองแค่ผลประโยชน์เบื้องหน้า มองให้ลึกลงไป

ยอดเขาไม่มีสำหรับขึ้นเท่านั้น แต่มีสำหรับตกด้วย

ยิ่งสูงมาก ยิ่งตกเจ็บ

ยิ่งมีค่า ยิ่งอันตราย

โอกาสแห่งความก้าวหน้า คือโอกาสแห่งการทำลายล้าง

โอกาสแห่งความเจริญ คือโอกาสแห่งความเสื่อม

พุทธะย่อมแจ่มแจ้งในมายุทั้งปวง

ไม่ตื่นเต้น ไม่เศร้าสร้อย

ไม่ลิงโลด ไม่เหงาหงอย

ไม่สมหวัง ไม่ผิดหวัง

ไม่ยินดี ไม่ยินร้าย

ไม่เฟื่องฟู ไม่ตกดิ่ง

ไม่โด่งดัง ไม่อัปแสง

ไม่อิสระ ไม่จองจำ

ย่อมหลุดพ้นจากทุกข์ทั้งปวงได้

กิน เพื่อเคี้ยว เพื่อย่อย
 เรียนรู้ เพื่อปฏิบัติ เพื่อรู้แจ้ง
 กาลเวลาของผู้มั่นคงในจุดยืน นำมาซึ่งประสบการณ์
 ประสบการณ์บอกกันได้ แต่ให้กันไม่ได้
 ความรู้ให้กันได้ ความชำนาญให้กันไม่ได้
 ความหนักแน่น แลกมาด้วยหยาดเหงื่อ หยาดเลือด หยาดน้ำตา
 ความมูทะลุ จีบจุด แลกมาจากรอยยิ้ม จากการหลงระเริง
 มักง่ายได้ยาก ลำบากได้ดี
 อย่าตกใจคลื่นก่อนออกเรือ อย่าตกใจเสือก่อนเข้าป่า
 ผู้กล้าสะดุ้งเพื่ออดทน คนขลาดสะดุ้งเพื่อล้มเลิก
 ฝ่าเท้าไม่มีขน แต่หลังเท้ามี

อย่าหวังอะไรแม้แต่หมูในอวย
 หมูในอวยยังกลายเป็นของหมาได้
 จงเริ่มเป็นผู้ใหญ่ด้วยการเรียนรู้ความไม่แน่นอน
 จงเริ่มมีวุฒิภาวะโดยการเรียนรู้ความไม่เที่ยง
 ภาษาใจแห่งการสลัดคิณกองสังขาร คือการยอมรับความจริง
 หนีความจริงเท่าไรก็ไม่พ้น
 จงกลับคืนสู่โลกแห่งความจริงแล้ว แก้ไขที่เหตุ
 ไม่มีสาย ที่จะเริ่มต้นแก้ไข
 พร้อมรับวันใหม่กับการยอมรับความจริงหรือยัง

ถามทำไมถ้าไม่คิดแก้ปัญห
 ถามทำไมถ้าไม่คิดเอาคำตอบไปปฏิบัติ
 ในโลกนี้มีคนช่างคิด ช่างสงสัย ช่างถามอยู่มาก
 แต่ผู้ที่ไม่ปฏิบัติ คิดแก้ปัญหามีน้อย
 ปัญหาของมนุษย์คือความเกิดแก่เจ็บตายและทุกข์ทั้งหลาย
 ต้นเหตุของปัญหาคือกิเลสทั้งปวง
 การจะแก้ปัญห อย่าเพียง นั่งนึก นั่งคิด นั่งสงสัย
 จะต้องเอาทาน ศีล สมาธิ ปัญญา ไปปฏิบัติ
 อยากดับไฟ ต้องเอาน้ำไปดับ
 อย่าเพียงนั่งนึก นั่งคิด นั่งกลัว นั่งสะดุ้ง
 พระพุทธศาสนาบอกทั้งปัญหและวิธีแก้ไว้พร้อมมูล
 เพียงแต่จะทำตามหรือไม่เท่านั้นเอง

จดมุ่งหมายสูงสุดของวีรบุรุษ มิใช่เพื่อครอบครองโลก
 แต่เพื่อแก้กฏล ยังประโยชน์ และเสียสละเพื่อมวลชน
 การเอื้อเพื่อเผื่อแผ่ช่วยยให้จิตใจอิมเิบเบิกบาน
 การช่วยเหลือแก้กฏลมวลชนทำให้เกิดปิติและสุข
 ได้อะไรก็ไม่เท่าได้สละ
 หวงเอาไว้มิสู้ให้ออกไป
 มหามุรุษทั้งหลาย ย่อมไม่รู้จักคำว่าของรัก ของหวง
 ท่านย่อมเสียสละได้ทุกอย่าง
 เมื่อความเห็นแก่ตัว ไม่มีในผู้ใด
 ความหวงแหน ย่อมไม่มีในผู้้นั้น
 ชีวิตทั้งชีวิต เพื่อการยังประโยชน์สุขแก่มวลชน
 มิใช่เพื่อครอบครองผลประโยชน์ชื่อเสียง
 เมื่อกิจการใหญ่สำเร็จลุล่วง
 วีรบุรุษก็ถอนตัวเร้นกาย

คนโง่เขลาเอาอุปสรรคมาขวางทาง
 คนฉลาดเอาอุปสรรคไว้กระโดดข้าม
 คนโง่เขลาเอาปัญหามาสร้างความท้อแท้
 คนฉลาดเอาปัญหามาเป็นครู
 ของนักช่วยให้กล้ำเนื้อแข็งแกร่ง
 ของ नेताเสียกลายเป็นปูตันไม้
 อุปสรรคสร้างความอดทน
 ปัญหาจะสอนวิธีแก้
 นักพายเรือที่ดี เรียนรู้มาจากคลื่นใหญ่
 นักไต่เขาที่เก่ง เรียนรู้มาจากหน้าผาชัน
 เกิดเป็นมนุษย์ ต้องพัฒนาตน
 อุปสรรคจะให้ความเก่งกล้าสามารถ
 ปัญหาจะให้ความฉลาดเฉลียว
 เรื่องยุ่งยากจะมาให้บทเรียน
 สิ่งกีดขวางจะให้ประสบการณ์ที่ล้ำค่า

จงสนใจวิธีการ ให้มากกว่าสิ่งของ
 จงสนใจคุณภาพ ให้มากกว่าปริมาณ
 อย่าเพึ่งดูว่าได้สิ่งของมามากเท่าไร
 ให้ดูว่าได้มาด้วยวิธีการอย่างไร
 จงแสวงหาด้วยวิธีการที่สุจริต และบริสุทธิ์
 แม้จะได้สิ่งของมาน้อยก็ตาม
 ยอมเสียของดีกว่าเสียนิสัย
 เพราะว่าการเสียนิสัย นำไปสู่การเสียคน
 พึ่งยอมเสียสละของ เพื่อแลกเอาคนไว้
 ความสุจริต จะอุ้มชูบุคคลผู้นั้นมิให้ตกอับ
 ส่วนความทุจริต จะทำร้ายทำลายคน
 ชื่อกินไม่หมด คดกินไม่นาน

ที่ต้องทำตัวให้ดูโดดเด่นนั้น
 เป็นเงื่อนไขของกิเลสหรือของธรรมชาติ
 ธรรมชาติพอใจยินดีในสิ่งที่ตัวเองมีอยู่
 กิเลสพอใจยินดีในสิ่งที่คนอื่นมีอยู่
 ธรรมชาติสนใจในการสร้างเหตุ
 กิเลสสนใจในการแสวงผล
 ธรรมชาติมุ่งมั่นในการสลัดคืน
 กิเลสมุ่งมั่นในการเกาะยึด
 ธรรมชาติกำหนดหยั่งรู้ความจริง
 กิเลสเพลิดเพลิดนหม่อมล้อยอยู่กับมายาภาพ
 ชีวิตคนเราจะเจริญได้ดี หรือเสื่อมตถกั๊บ
 ขึ้นอยู่กับว่า ปล่อยยให้ธรรมชาติหรือกิเลสยึดครองเป็นเจ้าหัวใจ

มนุษย์ทั้งหลาย เกิดมาคล้ายคลึงกัน

ผิวพรรณสามารถทำให้ผิดแผกแตกต่างกันได้ถึง ๑๐ สี

ชาติตระกูลสามารถทำให้ต่างกันได้ถึง ๑๐๐ สี

ความรู้ความสามารถทำให้ต่างกันได้ถึง ๑,๐๐๐ สี

แต่คุณธรรมคือความชั่วสามารถทำให้ต่างกันจนมิอาจประมาณ

คนเราเมื่อมองปราดเจอครั้งแรก อยากเจอคนสวยคนงาม

เมื่อคุยด้วย อยากคุยกับคนฉลาดทรงภูมิความรู้

แต่เมื่อคบค้าระยะยาว ต้องการคนที่ซื่อสัตย์จริงใจมีคุณธรรม

รูปโฉม วงศ์ตระกูล ความสามารถของคน คือมายาภาพ

ความดีงามในใจคน คือแก่นแท้

เธอทั้งหลายต้องการพัฒนาให้ตนมีแค่มายาภาพฉาบฉวย

หรือต้องการพัฒนาดินให้มั่นแก่นด้วย

มีไช่ต้องรอบรู้จนจบกระบวนการ จึงค่อยกระทำได้
 เริ่มต้นไป เรียนรู้ไป ผิดพลาดไป แก้ไขไป
 นั่นคือเงื่อนไขในความสำเร็จของชีวิต
 จึงเป็นเหตุผลแสดงให้เห็นว่า
 ทำไมผู้รู้มากจึงทำงานไม่สำเร็จ
 ส่วนผู้รู้น้อย แต่หนักแน่น อดทน ต่อสู้อุปสรรค ทำงานสำเร็จ
 ชีวิตมิใช่ตำรา
 แต่ตำราล้วนแล้วมาจากชีวิต
 ตำราเล่มเล็ก ทำด้วยกระดาษ
 ตำราเล่มใหญ่ ทำด้วยเลือดเนื้อ
 ไม่ควรดูถูกนักวิชาการ
 ไม่ควรละเลยนักปฏิบัติการ

อย่าจำกัดการเติบโตของปัญญาไว้ด้วยทฤษฎี
 อย่าปิดบังปัญญาด้วยความคิดเห็นเข้าข้างตนเอง
 อย่าบิดเบือนปัญญาด้วยการลำเอียงใดๆ
 ปุถุชนมองสิ่งทั้งปวงในขอบเขตที่ตัวเองอยากให้เป็น
 นั่นคือคำจำกัดความของสັกกายทฤษฎี
 พระอริยะมองสิ่งทั้งปวงตามที่มันเป็นจริง
 นั่นคือจิตที่พ้นจากสັกกายทฤษฎี
 สังขารทั้งปวงมีเกิดขึ้นและดับไปเป็นธรรมดา
 มีความไม่เที่ยง เป็นทุกข์ และอนัตตา เป็นลักษณะ
 พระอริยะเห็นแจ้งสิ่งเหล่านี้อยู่วันทั้งคืน
 ผู้ที่ต้องการละสັกกายทฤษฎี
 จงมองความไม่เที่ยงของชีวิต ระลึกถึงความตายให้มาก
 เมื่อใดจิตหมดศรัทธาในสังขาร แต่เกิดศรัทธาในพระรัตนตรัย
 ความรู้สึกเช่นนี้เกิดอย่างยั่งยืน
 ย่อมนำพาจิตของผู้นั้นออกจากโคตรปุถุชนได้

มายาภาพนั้นมากด้วยเงื่อนไข และซับซ้อน
 สัจจะแสดงอาการปรากฏอย่างชัดตรง
 เรียนรู้มายาด้วยการเรียนรู้ แล้วจดจำ
 เรียนรู้สัจจะด้วยการรับรู้ แล้วลืมเลือน
 มายามีสำหรับแบกหามและเก็บสะสม
 สัจจะมีสำหรับปล่อยวางและคืนคลาย
 ผู้สำเร็จในมายาคือ มีมากที่สุด
 ผู้สำเร็จในสัจจะคือ เหลือน้อยที่สุด
 รู้เรื่องราวมากมายมหาศาลเพียงใด
 รู้แล้วดับทุกข์ได้ นั่นคือดีที่สุด

ฝูงสัตว์ต้องนอน

หมู่คนต้องนำ

การนำที่ดีที่สุดคือการนำด้วยความดี

ผู้ตาม ตามมาด้วยความเคารพและศรัทธา

ไม่มีเชือกเส้นใดจะงัดกันได้ดีเท่าสายใยใจ

ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เกื้อกูล ยังประโยชน์ซึ่งกันและกัน คือเครื่องผูกใจ

คนอย่างวิเศษ

ความชั่วอายุสั้น ความดีอายุยืนยาว

อธรรมคือของชั่วคราว

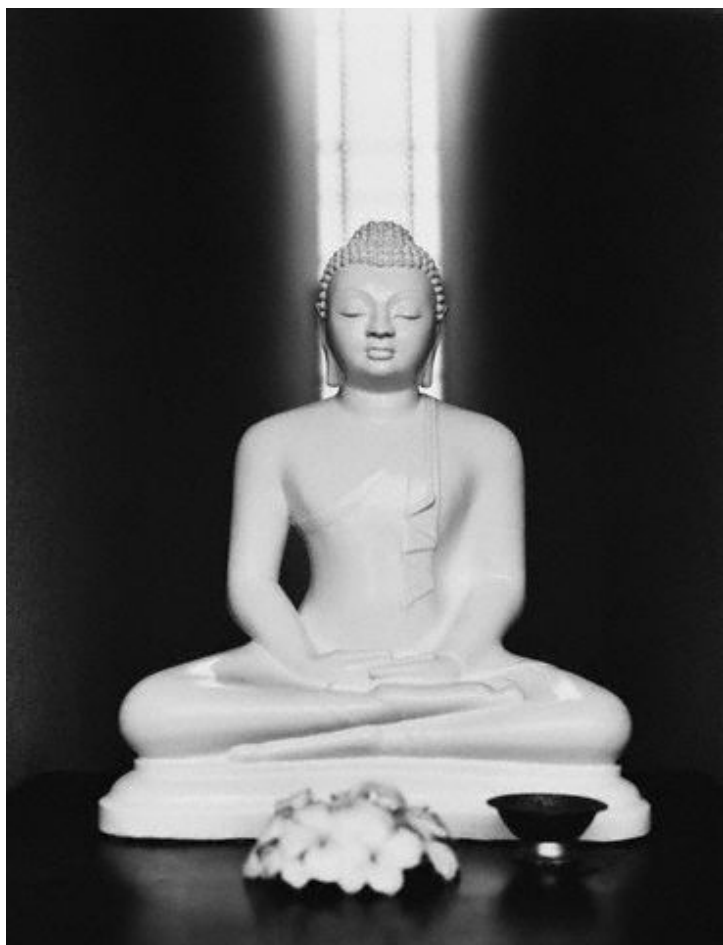
ธรรมะนิรันดร์

ความซื่อสัตย์จริงใจ ไม่ทำร้ายคน

เพราะมีการเสียสละ โลกจึงอยู่รอด
 เพราะมีเมตตาอารี โลกจึงร่มเย็น
 ร่มไม่เย็นแค่ผิวกาย
 ความจริงใจ เย็นไปก้นบึ้งของดวงจิต
 ถ้าหากได้ผลประโยชน์มาจากการคดโกง ทรมศ
 ยอมอยู่ขาดแคลนอดอยากยังดีกว่า
 อย่าคิดว่าจะมีความสุขอยู่ได้คนเดียว
 ถ้าไร้คนจริงใจอยู่รอบข้างจะนอนสะดุ้ง
 คนเราไม่ผ่อนคลายเวลาอยู่กับเงินทอง
 แต่ผ่อนคลายเมื่ออยู่กับคนที่ไว้วางใจได้
 หักหลังทรมศผู้อื่นคือการฆ่าตัวเอง
 เมตตาจริงใจต่อผู้อื่น จะสร้างความสุขให้อย่างไพบูรณ์

หยาดเหงื่อสร้างรอยยิ้ม
 ความพากเพียรสร้างความภูมิใจ
 ไม่ย่อท้อจะบังเกิดผลงาน
 หลายเหน็ดเหนื่อยสร้างความสำเร็จ
 งานหนักจะเกื้อหนุนพลังชีวิต
 อดทนต่อความยากแสนเข็ญจึงเป็นคนเหนือคน
 ชีวิตคือการต่อสู้
 อาย่ย่อท้อต่ออุปสรรค
 ปฏิบัติธรรมต้องมีมาร
 เมื่อผ่านด่านจะพบความสำเร็จ
 จงสร้างความหนักแน่นให้สูง
 อย่าดีไพล่ดีพ่ายเมื่อเจอปัญหา
 พระอรียะทั้งหลาย ผ่านมารได้ด้วยขันติ เมตตา อุเบกขา

อย่าตัดสินคนตามความเห็นของเราเท่านั้น
 เมื่อนั่งอยู่กับที่ ไม่เห็นทุกมุม
 ของไร่ค่าบนที่ราบ อาจมีค่าบนเขา
 ของมีประโยชน์บนบก อาจมีอันตรายในน้ำ
 เมื่อจิตมีเมตตา จะรู้จักคิดแทนผู้อื่น
 การมองโลกกว้าง ทำให้ญาณปัญญายิ่งใหญ่
 มหามุรุษทั้งหลาย เป็นผู้ที่มีปัญญามาก
 จึงมองโลกด้วยจิตที่เปี่ยมด้วยกรุณา
 ผู้ใจสูงย่อมละเว้นจากความเบียดเบียน
 การเบียดเบียนไม่สามารถก่อเกิดสันติภาพ
 สันติภาพมาจากอโหสิและอภัย
 อย่าฆ่าเพื่อระงับการฆ่า
 การเบียดเบียนเพื่อระงับเบียดเบียนไม่มีในโลก

บัวที่จมอยู่ในโคลน จะเน่า
 บัวที่ชูคอ ขึ้นไปอยู่บนหิ้ง
 ความพากเพียรไม่ไร้ผล
 พัฒนาตนจะนำไปสู่ความไพบูลย์
 เรือที่คัดท้ายดีจึงควรนั่ง
 เรือที่ปล่อยไปตามกระแสน้ำ ไม่มีค่าของเรือ
 ชีวิตต้องฝึกฝน จิตต้องขัดเกลา
 ปล่อยไปตามกระแสกิเลส จะเดือดร้อน
 ไม่ยอมฆ่ากิเลส กิเลสจะกลับมาฆ่าเรา
 จงแสวงหาสิ่งประเสริฐให้แก่ตนเอง
 ด้วยความพากเพียรของบุรุษ
 โลกนี้เป็นทุกข์ นิพพานเป็นสุข
 อย่าท้อแท้ท้อถอย นิพพานจะอยู่ในเอื้อมมือ
 ชูคอขึ้นมาสิ อย่าจมอยู่ในโคลน

ความเหนื่อยยาก เพื่อเพิ่มความเหนื่อยยากไม่ดี
 ความเหนื่อยยาก เพื่อดับความเหนื่อยยากจึงจะดี
 ตัณหาความอยากนั้นเป็นต้นเหตุแห่งทุกข์
 ความอยากปฏิบัติธรรม อยากสร้างกุศล อยากสร้างบารมี
 อยากหลุดพ้น ก็เป็นความอยากเหมือนกัน
 แต่เป็นความอยากที่จะนำไปสู่ความสิ้นความอยากในภายหน้า
 เป็นความอยากที่จะนำไปสู่ความสิ้นทุกข์
 ทุกคนมีพลังอยู่ แต่ขึ้นอยู่กับว่าเอาพลังไปใช้ทำอะไร
 จงนำพลังของคุณออกไปสร้างความดี สร้างกุศล สร้างบารมี
 พลังของคุณจะเป็นไป เพื่อความสุขอันไพบูรณ์ต่อไปในกาลข้างหน้า
 คุณจะไปสู่ความเจริญหรือเสื่อมนั้น เลือกลงด้วยการกระทำ
 เรายึดชีวิตของเราเอง ด้วยการกระทำของเรา
 คุณนั่นเองที่จะทำร้ายตัวเอง หรือเกื้อกูลตัวเอง

คล้อยตามตนเองจักสะดุด
 โอนอ่อนมวลงจนจักดำรง
 ลำธารที่ผ่านหลายหมู่บ้าน
 ไม่มีใครปล่อยให้ตื่นเงิน
 ลำธารที่ผ่านบ้านเราบ้านเดียว
 ตื่นเงินไม่มีใครสนใจ
 จงสร้างความมั่นคงแก่ตนเอง ด้วยการทำประโยชน์แก่มวลชน
 ถ้าคุณนำจุดเด่นของคุณ
 แฉ่กว้างออกมาเป็นประโยชน์แก่สังคม
 คุณจะไม่มีเจอทางตัน
 ตอนนี้ ลำธารของคุณไหลผ่านที่บ้าน ?

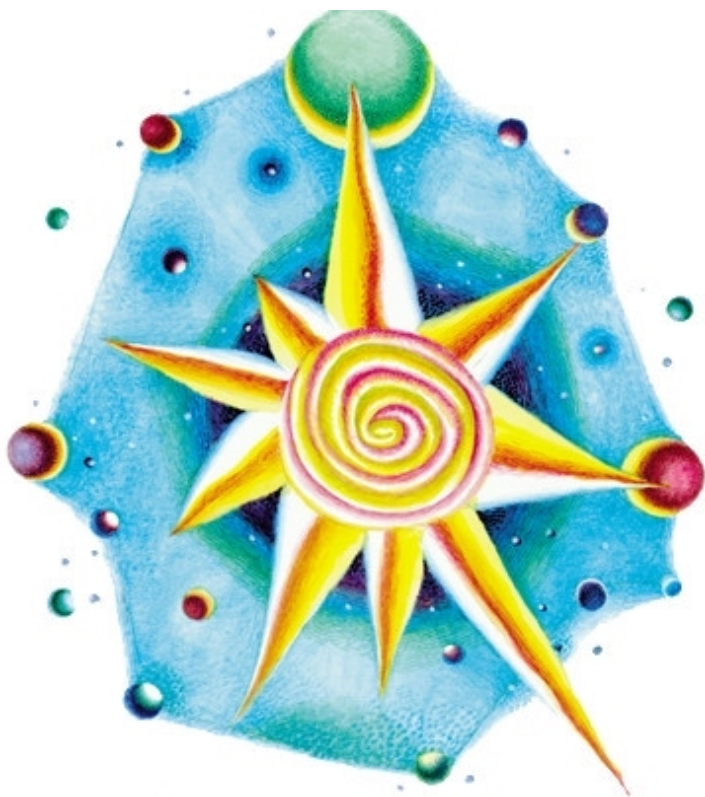

หาเท่าไรก็ไม่เจอ เมื่อพอจึงเจอ
วิ่งเท่าไรก็ไม่ถึง เมื่อหยุดจึงถึง
เพราะเล็ก จึงทำให้การกระทำมีประโยชน์
เพราะมีเบรค จึงช่วยให้คันเร่งได้ใช้งาน
ความไม่มีก่อให้เกิดความมี
ความไร้สร้างความมั่งคั่ง
สิ่งที่ตาคุณเห็น อาจไม่ใช่สิ่งที่ใจต้องการ

เปลี่ยนโลกไม่ยั้งใจนี้
เปลี่ยนตนเองเป็นไปได้มากกว่า
แก้ไขคนอื่นแก้ไขไม่ได้
ขัดเกลาร่างกายเป็นประโยชน์ยิ่งกว่า
คนโง่เขลาต้องการแต่จะกวาดบ้านคนอื่น
คนฉลาดต้องการกวาดบ้านตัวเอง
เวลาเจอปัญหา อย่าคิดว่าโลกให้แกเราน้อยเกินไป
ให้คิดว่าเราหวังจากโลกมากเกินไป
ผิดคนอื่นเห็นได้เท่าภูเขา
ผิดของเราไม่เห็นแม้เส้นขน
ตดคนอื่นเหม็นปื้อเราเหลือทน
ตดของตนดมได้ไม่เป็นไร

อุปสรรคและศัตรูคือยากำลัง
ความสะดุ้งง่ายตายทำลายผู้กล้า
เมื่อตอบสนองความกระหายหิว จะกัดกร่อนปณิธาน
หวานหลงระเริง ชมได้ปัญญา
การงานให้มือด้าน ของหนักได้กล้ำเนื้อ
ปล่อยเรือไปตามน้ำนั้นง่ายตาย
แต่จะเสียสมรรถนะในการพัฒนาตน
อย่าดีใจกับความสบาย อย่าท้อใจกับความลำบาก
ความเจริญรุ่งเรือง กับความไม่ประมาท เดินคู่กันเสมอ

ใช้สัมมาทิฐิเพื่อก่อสร้างอุดมการณ์
 ใช้อุดมการณ์สร้างจุดมุ่งหมาย
 จากจุดมุ่งหมายสวหาเหตุอันจะนำมาซึ่งผลลัพธ์นั้น
 สร้างเหตุให้ดีที่สุด คือการทำหน้าที่
 เส้นทางชีวิตอันรุ่งเรือง ถูกเรากลัซิดด้วยตนเอง
 ใช้หยาดเหงื่อ และความอดทน สร้างชะตาชีวิต
 อย่ารอคอยให้พรหมมาลิขิต
 มนุษย์คือผู้ที่มีศักยภาพในการพัฒนาตน
 หนทางมีอยู่
 จะเดินหรือไม่เท่านั้นเอง

อย่าดูถูกตนเองเพื่อเป็นข้ออ้างในการขี้เกียจ
 อย่าดูหมิ่นตนเองเพื่อเป็นข้ออ้างในการไม่พยายาม
 อย่าสบประมาทตนเองเพื่อเป็นข้ออ้างในการล้มเลิก
 ทางเดินร้อยลี้ เริ่มจากก้าวก้าวเดียว
 ก่อนอรุณรุ่ง ไยมิใช่มีดสนิท
 ฝืนเสื่อแสนสวຍ เคยเป็นหนอนที่ดูทุเรศมาก่อน
 ท้อแท้ได้ แต่อย่าท้อถอย
 หמדกำลังใจได้ แต่อย่าเลิกทำงาน
 น้ำตาไหลได้ แต่จงลุกขึ้นสู้ต่อ
 คนล้มเหลวที่ไม่ล้มเลิก จะกลายเป็นผู้สำเร็จ
 คนล้มเหลวที่มัวมืองอเท้า จะเสียใจไปตลอดชีวิต
 หนทางยินดีต้อนรับคนหกล้ม
 ความผิดพลาดเป็นครู มิใช่ตราบาป
 หยาดเหงื่อ หยาดเลือด หยาดน้ำตาของผู้ไม่ท้อแท้ จะกลายเป็นคุณ

ความยึดมั่นในจิต สามารถสร้างมายาภาพให้ตาเห็นได้
 ความกระหายอยาก นำพาคนไปสู่สิ่งที่ต้องการ
 ตัณหาเป็นผู้สร้างภพชาติ
 จิตเป็นใหญ่ จิตเป็นผู้นำไป
 โลกทั้งปวงเป็นเงาสะท้อนออกมาจากจิตสรวพสัตว์
 ความอยากนำสัตว์ให้ท่องเที่ยวไปในสังสารวัฏ
 ความแจ่มแจ้งในความไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา นำมาซึ่ง
 ปัญญา

ปัญญาอย่าลืมเพิกความมืดและมายาภาพทั้งปวง
 เมื่อจิตสว่างกระจ่างแจ้งด้วยปัญญา ตัณหาก็ดับ
 เมื่อแจ่มแจ้งในสัจจะ มายาภาพก็ถูกทำลายไป
 เมื่อหมดความยึดมั่นถือมั่น สังขารทั้งปวงก็หมดราคา
 สังขารทั้งปวง ปรากฏแก่ปัญญาคือความเกิดดับ
 เมื่อสลัดคืนสิ่งทั้งปวงออกจากใจ
 ทุกข์ทั้งปวงไม่ว่าใหญ่เพียงใดก็ดับสิ้นลง

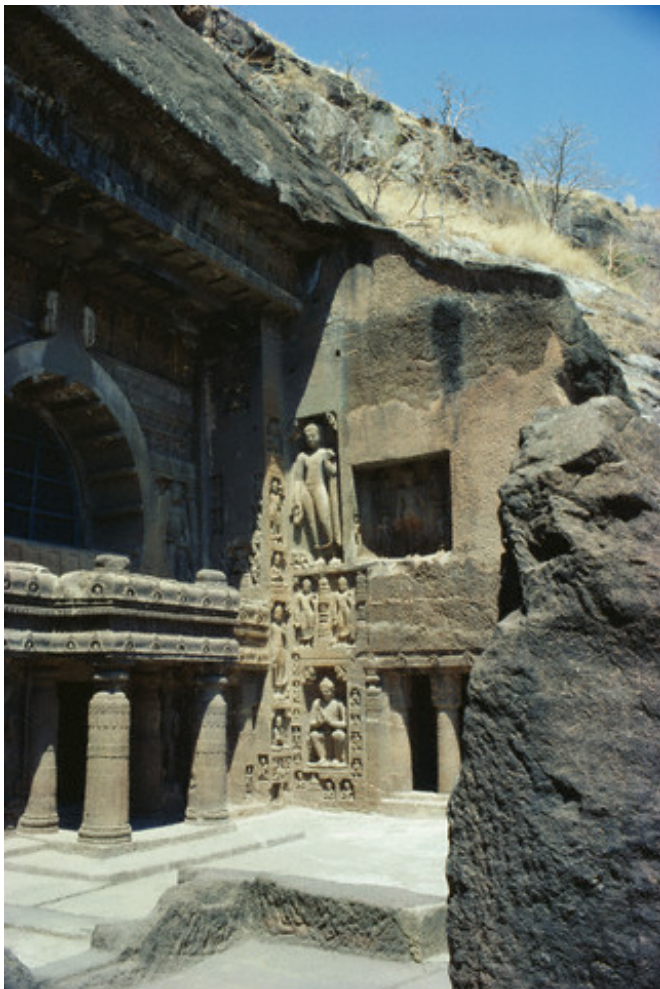

กล่าวหาญ ต้องพร้อมปกป้องภัยเพื่อมวลชน
 อ่อนโยน ต้องไม่ทำเพื่อหาโอกาสลอบกัด
 ผู้เสียสละประโยชน์ตนเพื่อการดำรงอยู่ของมวลชน คือวีรบุรุษ
 ผู้เอาความแข็งแกร่งกว่าไปแย้งชิงผลประโยชน์ คือซาตาน
 รอยยิ้มอาจฆ่าคนได้มากกว่าอาวุธมีคม
 อย่าเอาความดีมาบังหน้า เพื่อแอบอ้างในการทำชั่ว
 ผู้คลุมหนังสือไปล่าเหยื่อ ล่าเหยื่อได้น้อย
 ผู้คลุมหนังสือวางออกล่าเหยื่อ ล่าเหยื่อได้มาก
 อย่าคิดว่าการเอาเปรียบเบียดเบียนผู้อื่นคือความสุข
 อย่าคิดว่าการเสียสละเพื่อผู้อื่นคือความโง่เขลา
 ทำดีทำชั่วถึงคนไม่เห็น แต่ผีสังเทวดาเห็น
 หลอกใครก็ได้ แต่ไม่สามารถหลอกใจตัวเอง
 จงแก้แค้นมวลชนเถิด จะนำมาซึ่งสุขอันไพบูรณ์
 อย่าคิดว่าเงินทองจะนำมาซึ่งความสุข
 บุญกุศลต่างหากที่จะนำมาซึ่งความร่มเย็นแห่งใจ
 ผู้คิดเบียดเบียนผู้อื่นคือคนโง่เขลาทั้งสิ้น
 คนโง่ที่สุดคือโง่โดยนินกว่าตัวเองฉลาดมาก

เรื่องราวเหตุการณ์ในโลก ไม่เที่ยงแท้
 แปรปรวนเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อมได้ตลอด
 สิ่งที่ไม่คาดหวังไว้ ก็สามารถผ่านมาได้
 สิ่งที่ไม่น่าเป็นไปได้ ก็เป็นไปได้
 อนาคตหมายความว่า ไม่เที่ยงไม่แท้
 การยึดมั่นจริงจังต่ออนาคต คือการปิดกั้นตัวเองไว้ที่แคบ
 บัณฑิตสร้างเหตุให้ดี ทำหน้าที่ให้เต็มความสามารถ
 โดยไม่คาดหวังอะไรต่ออนาคตที่ไม่แน่นอน
 นั่นคือเงื่อนไขของผู้มีปัญญา
 ปัญญาต้องเปิดกว้างต่อการเปลี่ยนแปลงด้วยจิตที่ไม่ยึดมั่น
 อย่าตั้งเงื่อนไขความคิดเห็นของตนเองไว้ล่วงหน้า
 การเปลี่ยนแปลงนั้นแหละ จะเป็นโอกาสในการเรียนรู้

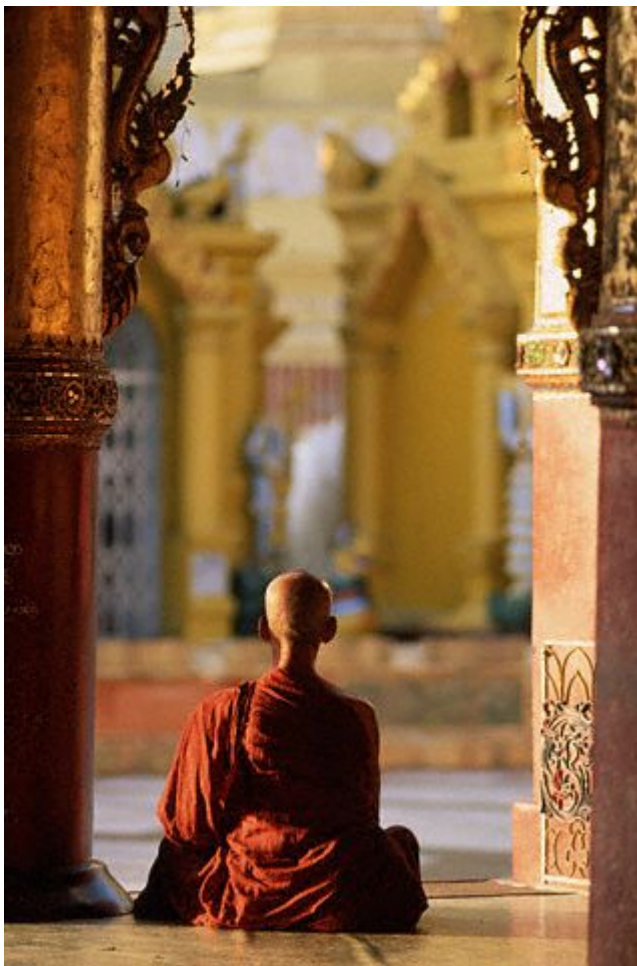

The Caves at Ajanta, India

ผู้หนีปัญหา มิใช่จะหมดปัญหา
 เพราะว่าการหนีปัญหานั้น นำจิตดวงที่อ่อนแอไปด้วย
 ฉะนั้น ไม่ว่าบุคคลผู้นั้นไปที่ใด
 สิ่งทั้งปวงจึงเป็นปัญหาแก่เขา
 เนื่องเพราะว่าจิตของเขาผู้นั้นอ่อนแอ
 การเผชิญหน้าเข้าแก้ปัญหาด้วยความหนักแน่นอดทนนั้น
 จะทำให้เขาผู้นั้นหมดปัญหา
 เพราะว่าการเหตุการณ์เหล่านั้น ย่อมสร้างให้กำลังจิตเข้มแข็ง
 ฉะนั้น ไม่ว่าบุคคลผู้นั้นอยู่ที่ใด
 สิ่งทั้งปวงจึงปรากฏเป็นไร้ปัญหาแก่เขา
 เนื่องเพราะว่าจิตของเขาผู้นั้นเข้มแข็ง
 ไม่ว่าจะหลบหนีไปป่าไหน ก็เอาความปรุ้งแต่งไปด้วย
 ไม่ว่าจะหลบหนีไปถ้ำไหน ก็เอาความจดจำในเรื่องเก่าไปด้วย
 ไม่ว่าจะหลบหนีไปยอดเขาไหน ก็เอากิเลสในใจไปด้วย
 เจริญสติเพื่อมาต่อสู้กับกิเลสในทุกขณะจิตดีกว่า
 นั้นแหละคือการแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ
 มิต้องหลบหนีปัญหาไปที่ใดใด
 ที่หนีไปนั้น คิดว่าจะพ้นหรือ ?

ศิษย์ร้อยคนที่ไม่เชื่อฟังก็ไร้ค่า
 ศิษย์คนเดียวที่เชื่อฟังมีประโยชน์กว่า
 ธรรมะร้อยข้อที่ไม่เอาไปปฏิบัติก็ไร้ค่า
 ธรรมะข้อเดียวที่เอาไปปฏิบัติมีค่ากว่า
 อาหารถึงมีมาก ที่ตักใส่ปากจึงมีประโยชน์แก่ร่างกาย
 น้ำถึงมีมาก ที่ดื่มลงท้องจึงดับกระหายได้
 จงอย่าเพียงเรียนธรรมเพื่อเป็นนกแก้วนกขุนทอง
 ธรรมะจะมีประโยชน์เมื่อนำมาปฏิบัติ มิใช่เพียงท่อง
 ผู้ศึกษาธรรมมิได้ปฏิบัติ คือผู้ค้าขายขาดทุน
 เปรียบเหมือนมีโอกาสดังเกิดเป็นลูกมหาเศรษฐี แต่ไม่ได้มรดก
 ช่างเสียโอกาสไปอย่างน่าเสียดายที่สุด
 อย่าเป็นทัพพีที่แช่อยู่ในแกง
 อย่าเป็นกบเผ่าที่เฝ้ากอบัว

เชือกที่ผูกกาย เห็นอยู่ และแก้ง่าย
 เพราะทุกคนต้องการที่จะแก้ออก
 เชือกที่ผูกลุ่มใจ มองไม่เห็น และแก้ยาก
 เพราะทุกคนต้องการที่จะเอามาผูกเพิ่ม
 ของรักผูกพันทั้งปวงในโลก คือเชือกลุ่มใจ
 เรือลำหนึ่ง ถ้ามีเชือกร้อยเส้นผูกไว้กับตลิ่ง
 โอกาสที่จะพายไปฝั่งโน้น ยากเหลือเกิน
 เชือกร้อยเส้นยังน้อย คนทั้งหลายมีเชือกลุ่มใจเกินร้อย
 นิพพานคือฝั่งโน้น สังสารวัฏคือฝั่งนี้
 ของรักผูกพันทั้งปวง ลุ่มใจคุณไว้
 ไม่สามารถออกไปพ้นจากความเกิด ความแก่ ความตายไปได้
 เชือกที่ผูกเรือของคุณมีกี่เส้น ?
 ในแต่ละวันคุณผูกเพิ่มหรือแก้ออก ?

คนที่ดีเรานั้น อาจเป็นมิตร
 คนที่บ๊อยอเรานั้น อาจเป็นศัตรู
 การขัดสีของตะไบ ทำให้พระพุทธรูปสวยงาม
 คำจริงใจระคายหู
 คำปลิ้นปล้อนฟังไพเราะ
 คนที่หวังดีแก่เราที่สุด อาจพูดไม่ไพเราะ
 อย่าทำลายตนเองด้วยการเอาใจหุ
 หนีอย่างอื่นยังพอพ้นบ้าง
 หนีความจริง หนีไม่พ้น
 จะดีได้ด้วยการฝืนใจตัวเอง
 ทำอะไรตามสันดานเดิม จะสร้างปัญหาในภายหน้า
 อยากรเป็นคนดี ต้องแก้ไข ไม่ใช่แก้ตัว

ของจะมีประโยชน์หรือไม่ ขึ้นกับที่อยู่
บางที่ต้องการ 'ปิดกั้น' บางที่ต้องการ 'เชื่อมต่อ'
บางที่ต้องการ 'กำแพง' บางที่ต้องการ 'บันได'
ฉลาดแค่ไหนก็ตาม ต้องรู้จักแก้งง
เก่งแค่ไหนก็ตาม ต้องรู้จักนิ่ง
มีดที่คมที่สุด ต้องการปลอกที่ห่อที่สุด
จงใช้ถูกที่ อย่าใช้ทุกที่
ใช้ทุกที่จะถูกกำจัดไปในเวลาอันสั้น
มีดไม่มีปลอก จะถูกนำไปเก็บ
อย่าคิดว่าตัวเองเก่ง
บางที่ ไม่ต้องการคนเก่งแม้แต่หน่อย

ชีวิตที่เสเพลสุข นำมาซึ่งความขลาดเขลา
 ชีวิตที่ถูกคัมครอง นำมาซึ่งความหวาดระแวง
 ผู้ก่อสร้างโลก จะกลายเป็นผู้เข้มแข็ง
 ผู้เสเพลวโลก จะกลายเป็นผู้อ่อนแอ
 การงานที่ยากเข็ญ สร้างกล้ามเนื้อและกำลังใจ
 การหลีกเลี่ยงปัญหา ลดสมรรถภาพและตัดทอนกำลังใจ
 ชั่วที่สูงเหนือเหนือ
 ลงที่ต่ำเบาสบาย
 การงานสร้างคน
 ทิ้งงานเสียคน
 เพชรพลอย ต้องเจียรไนจึงสวยงาม
 คน ต้องฝึกฝนตัวเองจึงได้ดี

เมื่อมีมาก ไม่รู้อะไรคือของจำเป็น
 เพื่อนมาก ไม่รู้ใครคือมิตรแท้
 ดาวเต็มฟ้า ไม่รู้ดวงใดคือดาวเหนือ
 ปรงแต่งมากมาย ไม่รู้อะไรคือจิต
 แสงหามากมาย ไม่เจอตัวเอง
 ในความไร้ จะเจอความจริง
 ในความสละ จะเจอทางรอด
 เมื่อใจหยุดนิ่ง จะเกิดพลัง
 ความพอดี หาไม่ได้จากวัตถุข้าวของ
 เมื่อรู้จักมันน้อย ความพอดีจะบังเกิดที่ใจตน
 เมื่อมีชีวิต อยากสมาคมรวมกัน
 เมื่อยามตาย ต่างคนต่างอยู่
 อยู่กับตัวเอง ปัญญาจะผุด
 แสงหาผู้อื่น ปัญญาจะดับ
 รักคนอื่นมากมาย จะเจอเพียงความหอยเหงาว่าเหว
 รักตนเองให้แข็งแรงประพฤติดีธรรม

เมื่อแสวงหาความสะอาด

ก็จะพบว่าสิ่งแปดเปื้อนอยู่รอบตัว

เมื่อแสวงหาความบริสุทธิ์

ก็จะพบว่า มลทินอยู่รอบใจ

ความหลุดพ้นย่อมปราศจากความสะอาดและความแปดเปื้อน

ความหลุดพ้นย่อมปราศจากความบริสุทธิ์และมลทิน

เมื่อมีสะอาด ก็มีแปดเปื้อน

เมื่อมีบริสุทธิ์ ก็มีมลทิน

เมื่อรู้ตัวเราของเรา จึงพ้นจากสะอาดและแปดเปื้อน

เมื่อรู้ความยึดมั่น จึงพ้นจากบริสุทธิ์ และมลทิน

ทั้งดีและชั่วคือสิ่งที่ผ่านมาและผ่านไป

ไม่มีสิ่งใดใดที่เป็นนิรันดร์

สะอาดและบริสุทธิ์ก็ยังมีทุกข์

แปดเปื้อนและมลทินก็ยังมีทุกข์

ความหลุดพ้นย่อมปราศจากทุกข์

คนฉลาดบางคน

ฉลาดมากจนแสดงตนเหมือนโง่เขลา

คนดีบางคน

ทำแต่ปิดทองหลังพระ จนชาวโลกนึกว่าเลว

คนฉลาดบางคน ปรากฏแก่สายตาเหมือนคนโง่

คนดีบางคน ปรากฏแก่สายตาเหมือนคนเลว

มองด้วยตาเล็กได้หนึ่งเมตร สัมผัสด้วยใจเล็กได้ร้อยวา

ของบางอย่างอย่าเพิ่งแค่เชื่อสายตา ต้องใช้ใจสัมผัส

รีบด่วนสรุปกับทุกเรื่องคือเด็ก ๆ

ผู้ผ่านโลกวางจิตไว้กลางๆ ไม่ตัดสินใจข้างใดข้างหนึ่ง

ความเชื่อไปสุดโต่งข้างเดียว จะนำความผิดพลาดมาให้

อย่าลงความเห็นว่าจะไร่นั่นอนร้อยเปอร์เซ็นต์

ของที่พิสูจน์แล้ว ยังเปลี่ยนแปลงได้

นับประสาอะไรกับของที่เพิ่งประสบพบเห็น

ที่แก้ปัญหามิได้ เพราะต้องการให้สิ่งทั้งปวงสมบูรณ์แบบหรือเปล่า

ลดละอาจเจอทางออก

ความขาดตกบกพร่องอาจช่วยไม่ให้เจอทางตัน

ความสมบูรณ์แบบมีอยู่ในฝัน

โลกแห่งความเป็นจริงเป็นโลกบกพร่อง

ฝันได้ แต่อย่าไปอยู่ในโลกแห่งความฝัน

กลัวความจริงได้ แต่อย่าหนีความจริง

ปลงให้ได้ คือคาถาวิเศษ

ผู้ที่ยอมรับความจริง จะไม่เสียดกั๊บบ

ปิดตาข้างนอก แล้วเปิดตาข้างใน
 สติเป็นตัวนำความสว่างกระจ่างแจ้งมาสู่ผู้ปฏิบัติ
 กำหนดหยั่งรู้ แล้วจะแจ้ง
 เจริญปัจจุบันอารมณ์ แล้วจะดับทุกข์ได้
 รู้ร้อยเรื่อง แต่ดับทุกข์ไม่ได้
 รู้เรื่องเดียวในปัจจุบัน ดับทุกข์ได้
 ที่จิตต้องการจริงๆ คือ ความเรียบง่าย
 ตบแต่งจนวิจิตรนั้น น่าดูเหมือนกัน แต่ไม่น่าอยู่ด้วย
 กินอาหารรสชาติมากมายสารพัด
 ตบท้ายด้วยน้ำเปล่าแก้วเดียว
 ล้นต้องการรสจืด ใจต้องการความเรียบง่าย
 แสงงามมากมาย เมื่อไหร่จะพอ

ดอกไม้ไม่ต้องใส่แจกันทอง ก็ส่งกลิ่นหอม

ข้าวไม่ต้องใส่จานทอง ก็กินอิ่ม

ความเรียบง่าย ไม่ทำลายคุณสมบัติคน

เมื่อติดดินก็อึดเียบแปลงปลั่งได้

ความสนุกต้องการสิ่งพิสดาร แต่ความสุขต้องการสิ่งเรียบง่าย

ความตื่นตันต้องการเรื่องประหลาด แต่ความรู้ตื่นต้องการเรื่อง

ธรรมดา

ยิ่งแสวงหาสิ่งของมาประดิษฐ์ประดอย

ยิ่งห่างไกลจากตัวเอง

ยิ่งถูกรักรักรเยินยออยู่ท่ามกลางฝูงชน

ยิ่งหาตัวเองไม่เจอ

แสวงหาไปร้อยเอ็ดเจ็ดย่นน้ำ

ไม่สู้กลับมาหาตัวเอง

จานที่เต็มไปด้วยข้าวบูด ไม่มีใครเอาข้าวสวยมาใส่
 ถึงที่เต็มไปด้วยข้า้หนู ไม่มีใครเทน้ำสะอาดลง
 ความไม่เกาะเกี่ยวและความสลัดคืน ย่อมนำมาซึ่งจิตที่ว่างเบา
 จิตที่ว่างเบาย่อมเป็นจิตสะอาด
 จิตที่ว่างเบาและสะอาด สามารถรับอารมณ์อันเป็นทิพย์
 จิตที่สามารถรับอารมณ์อันเป็นทิพย์ ย่อมรู้แจ้งด้วยปัญญาญาณ
 ปัญญาญาณย่อมนำมาซึ่งความไม่เกาะเกี่ยวและความสลัดคืน
 สังขารทั้งปวงเป็นของไม่เที่ยง
 จิตที่ไม่แจ่มแจ้งความไม่เที่ยง ย่อมเกาะเกี่ยวอารมณ์
 การเกาะเกี่ยวอารมณ์นำมาซึ่งความยินดียินร้าย
 และย่อมนำมาซึ่งความหมักหมมแห่งอารมณ์
 ซึ่งตรงกันข้ามกับความไม่เกาะเกี่ยวและสลัดคืน
 ความหวงแหน นำมาซึ่งความมีดื้อ
 ความสลัดคืน นำมาซึ่งความรู้แจ้งเห็นจริง
 จานว่างเปล่า พร้อมจะรับข้าวสวย
 ถึงสะอาด พร้อมจะรับน้ำบริสุทธิ์

ยาดี ตอนแข็งแรงก็ไร้ค่า
 อาหารดี ตอนอิมก็ไร้ประโยชน์
 มีคนรวย เพราะมีคนจนเป็นฐาน
 มีคนดี เพราะเอาคนชั่วมาเปรียบ
 ใจร้าย ช่วยให้ตำรวจมีค่า
 ใจดี ช่วยให้หมอมืออาชีพ
 ของเน่า กลายเป็นปุ๋ยให้ผลไม้
 เพราะก้าวพลาด จึงเกิดรวบกันได้
 อย่าเย่อหยิ่งถือดีในตัวเอง
 อย่าดูหมิ่นเหยียดหยามคนอื่น
 ไม่มีใครมีคุณค่าได้ด้วยตัวของตัวเอง
 ล้วนแล้วแต่พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน
 คนที่เย่อหยิ่งถือดี ดูหมิ่นคนอื่น คือคนโง่เขลาเบาปัญญา

คนรอบรู้มีความสามารถที่จะพูดมาก

แต่ผู้ที่พูดมาก ไม่แน่ว่าจะเป็นผู้รอบรู้

เมื่อคิดว่าตัวเองเก่ง จะพูด

เมื่อคิดว่าตัวเองด้อย จะฟัง

ผู้อยู่ยอดเขา กำลังลง

ผู้อยู่ตีนเขา กำลังขึ้น

คนโง่ แข่งตัวเองให้เสื่อม โดยการหลงว่าตัวเองอยู่สูงสุดยอด

คนฉลาด ให้พรตัวเองให้เจริญ โดยการคิดว่าตัวเองยังอยู่ตีนเขา

ผู้รอบรู้มาก หาโอกาสที่จะรู้เรียนเพิ่มเติม

ผู้รู้น้อย หาโอกาสในการขอคำแนะนำ

คนโง่ วางตัวเองอยู่ในทางลง

คนฉลาด วางตัวเองอยู่ในทางขึ้น

สามารถขึ้นได้ลงได้อย่างไม่ยึดมั่น คือผู้หลุดพ้น

ที่ได้เสรีภาพ อาจเป็นเสรีภาพในการถูกจองจำ
 ที่ถูกควบคุมบังคับ อาจเพื่อไปสู่อิสรภาพ
 วิธีการที่อิสระ อาจนำไปสู่จุดหมายปลายทางที่ถูกบังคับ
 วิธีการที่ถูกบังคับ อาจนำไปสู่จุดหมายปลายทางที่อิสระ
 เรื่องทุกประการ ต้องมองตลอดสายจึงเข้าใจแจ่มแจ้ง
 ถ้ามองแค่สภาวะการณ์เฉพาะหน้าจะพลาดท่าเสียที
 คนหนุ่มมองวิธีการ
 ผู้เชี่ยวชาญมองจุดหมาย
 ไม่มีอะไรได้ฟรีโดยไม่ต้องแลกเปลี่ยน
 มักง่ายได้ยาก ลำบากได้ดี
 อดกลั้น จะบรรลุเสรีภาพ
 ทำอะไรตามอารมณ์ จะถูกจองจำ
 มีศีล จะเบาสบายเป็นสุขเจริญรุ่งเรืองไม่จบสิ้น
 ทุกศีล จะทุกข์ยากเข็ญจนกว่าจะรู้สำนึก
 ถ้าไม่ฟังคำเตือนจะต้องร้องไห้จนน้ำตาเป็นสายเลือด

เมื่อคิดครอบครอง

ความปลอดโปร่งเบาสบายก็หายไป

เมื่อคิดยึดมั่น

ความอิสระเสรีทางจิตก็หายไป

เมื่อคิดห่วงแหน

ความใจกว้างใจใหญ่ก็หายไป

เมื่อคิดกักเก็บ

ความพลิกแพลงตามสถานการณ์ก็หายไป

เมื่อได้อย่าง ก็เสียไปอย่าง

เมื่อได้สิ่งที่สูงค่า หรือได้บุคคลที่หมายปอง

ก็สูญเสียเสรีภาพของหัวใจ

บัณฑิตยนิยมนมสละของรักของหวง

เพื่อแลกเอาอิสระเสรีของดวงใจ

ในความไร้ จะมีความฝัน
 ในความมั่งมี จะห่วงกังวล
 เมื่อสละ จะเจอความปลอดภัยว่างเปล่า
 การได้ของรักของหวง เพิ่มความโหยหิวกระหาย
 เมื่อสละเสียซึ่งของรักของหวง จะปลอดภัยไปทั้งกายและจิต
 เมื่อเกิดมาเกิดมาด้วยความไร้
 เมื่อตายไปตายไปกับความไร้
 ฉะนั้น ความไร้จึงเป็นความจริง
 ส่วนความมั่งมี ความพรั่งพร้อม คือ มายาภาพ
 กินเข้ามาไม่ถ่ายออก จะอึดอัดกาย
 ได้เข้ามาไม่สละออก จะอึดอัดใจ
 ฉะนั้น บัณฑิตทั้งหลาย ทั้งในอดีต ปัจจุบัน อนาคต
 จึงสมาทานการให้ทาน ด้วยความเคารพไว้เหนือเศียรเกล้า
 คนสามัญเกิดมาเพื่อสะสม
 คนชั้นสูงเกิดมาเพื่อสละ

ในตอนกลางวันก็มีแสงดาว
 แต่ถูกแสงอาทิตย์กลบไป
 การงานมีคุณค่าอยู่ที่กำลังใจที่ทุ่มเทให้การทำงาน
 มิใช่ยิ่งใหญ่อยู่ที่ชาวโลกรับรู้
 อย่าอับอายที่การงานของคุณมิได้ถูกนำมากล่าวขวัญ
 แต่จงอับอายถ้าหากมิได้ทำหน้าที่อย่างซื่อสัตย์
 ช่อฟ้าสร้างประโยชน์ในฐานะช่อฟ้า
 เสาเข็มสร้างประโยชน์ในฐานะเสาเข็ม
 แม้จะอยู่ต่างที่กัน แต่ก็มีประโยชน์แก่โบสถ์ทั้งนั้น
 จงภูมิใจในการทำหน้าที่เกื้อกูลสังคม
 อย่าภูมิใจเพียงชื่อเสียงลาภยศสรรเสริญสุข
 ถ้าโลกนี้หาผู้ที่เต็มใจสร้างคุณประโยชน์ปิดทองหลังพระมิได้แล้วไซ้
 กัลยาณิกะมาสจะมาในทันทีทันใด

โรคอยู่ในกายกลับเป็นโทษ
 ยาอยู่ในปากกลับเป็นประโยชน์
 อยากเป็นที่รักต้องสร้างคุณสมบัติ
 อย่าเพียงแค่สร้างความชิดไถ่
 ของที่ชิดไถ่แต่ไร้ประโยชน์จะถูกถีบส่ง
 ของมีประโยชน์แม้อยู่ห่างไกลจะถูกอัญเชิญมา
 อย่าโทษว่าฝูงชนไม่เห็นคุณค่าของเรา
 จงโทษตัวเองว่าไม่พัฒนาตน
 ทองคำที่ทำมางกฏเคยอยู่ใต้ดินลึก
 เพชรบนหัวแหวนเคยอยู่ในภูเขา
 มูลสุนัขหน้าประตูจะถูกกำจัด
 ขยะหน้าบ้านจะถูกขนไปทิ้ง
 อย่าเสียเวลาตีโพยตีพายโทษฟ้าโทษดิน
 จงชวนขวายเป็นชั่ว ประพฤติดี สร้างบุญบารมีแต่วันนี้

บุรุษผู้หนึ่งชวนขวายเป็นเรียนวิชาล่ามังกร

เมื่อเรียนจบไม่มีมังกรจะให้ล่า

เรียนวิธีจับปลาในลำธารหน้าบ้านยังมีค่ากว่าวิชาล่ามังกร

ฝูงชนทั้งหลายพยายามเรียนรู้ทุกเรื่องยกเว้นเรื่องตนเอง

เรียนรู้วิธีควบคุมจรวด แต่ไม่รู้วิธีควบคุมใจตนเอง

เรียนรู้วิถีโคจรของดวงดาว แต่ไม่รู้วิถีเปลี่ยนแปลงของอารมณ์ตัวเอง

เป็นผู้รอบรู้วิชาการชั้นสูงทุกชนิด แต่หาความสุขใจไม่ได้

เป็นผู้ฉลาดเฉลียวในสรรพวิชาการ แต่โง่แสนโง่ในเรื่องตัวเอง

สุนัขตัวหนึ่งเรียนรู้วิชาบิน

งูตัวหนึ่งเรียนรู้วิชาเดิน

ยิ่งรู้ไปก็ยิ่งไกลตัวเอง ไกลธรรมชาติของตัวเองมากขึ้น

คนไร้ค่าที่รอบรู้สารพัด มีมากมายในโลก

ดับทุกข์ไม่ได้คือไร้ค่า

หาความสุขใจไม่ได้ คือโง่เขลา

การให้นั้นมีหลายอย่าง

ให้สิ่งของ ให้การช่วยเหลือ ให้การชี้แนะ ให้โอกาส ให้การยอมรับ ให้การต้อนรับ ให้ความเป็นใหญ่ ให้อำนาจ ให้อิสระ ให้ภัย และ ให้ธรรมะ

การให้ธรรมะประเสริฐสุด เพราะเป็นการให้ความจริง ให้แสงสว่าง ให้ร่มตะ ให้ความไม่ฉิบหายอดวาย ให้ความพ้นจากทุกข์ยากลำบาก ภัยทั้งปวง

บุคคลทั้งหลายมีมืออยู่ แต่กำลังเฉือนเนื้อตัวเอง

บุคคลทั้งหลายมีการกระทำอยู่ แต่กำลังกระทำให้ตัวเองเดือดร้อน

การให้ธรรมะคือสอนวิธีใช้มีด ไม่ให้มาเฉือนเนื้อตัวเอง และสอนวิธีกระทำที่ไม่ให้ตัวเองเดือดร้อน

ฉะนั้นการให้ธรรมะจึงเป็นไปเพื่อประโยชน์อันไพบูรณ์แก่ผู้รับ

เป็นบุญกุศลและอานิสงส์บารมีที่ยิ่งใหญ่ของผู้ให้

ท่านทั้งหลายจงชวนช่วยในการให้และรับธรรมะเถิด

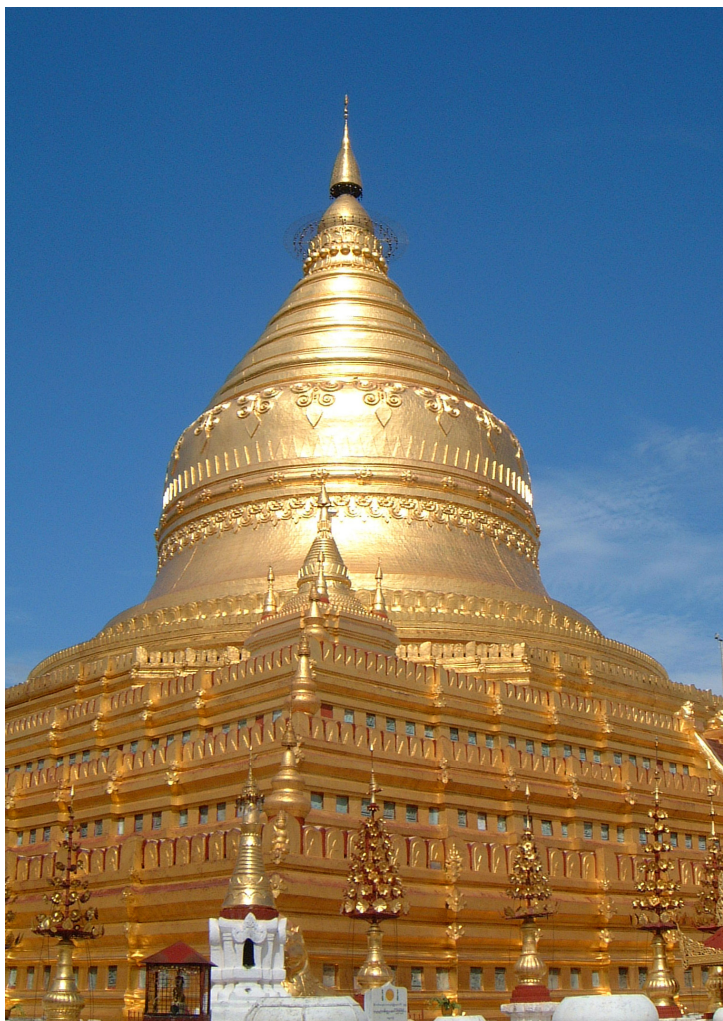

พระพุทธองค์ทรงสรรเสริญสังฆทาน
 เพราะว่าเป็นการให้ที่ไม่เจาะจงบุคคล
 ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง
 เป็นการให้เพื่อสละ ไม่ใช่ให้เพื่อครอบครอง
 การให้เพื่ออภัยบุญคุณ ชื่อว่าครอบครองผู้รับทาน
 การให้แล้วตามไปดู ตามไปหวัง สิ่งที่ให้ไปแล้ว ชื่อว่าครอบครอง
 สิ่งของ
 การให้เพื่อได้หน้า ชื่อว่าครอบครองตนเอง
 จงให้ทานเพื่อสละ อย่าให้ทานเพื่อครอบครอง
 การให้ทานเพื่อให้ได้ 'หัวใจดวงที่คิดสละ'
 คือการให้ที่สูงส่ง
 เป็นการให้ที่พระอริยเจ้าทั้งปวงสรรเสริญ
 เพราะเป็นการให้เพื่อปูทางไปสู่นิพพาน
 เนื่องจากความวิมุตติหลุดพ้น คือ การสละ การละ การวาง
 การหยุด และการพอ

บุคคลผู้ทำบุญคนเดียวนั้น ได้บุญอยู่
 แต่ขาดพวกพ้องบริวาร ย่อมเดียวดาย ไร้ญาติ ขาดมิตร
 ทำบุญอย่าทำคนเดียว จงชักชวนคนทำให้มากมาย
 บุคคลผู้นั้นย่อมได้พวกพ้องบริวาร
 ย่อมมีญาติ มีมิตร มีผู้รู้ใจ มีผู้ช่วยเหลือเกื้อกูล
 เวลาเห็นใครทำบุญ จงอย่าไปขัดขวาง
 ถ้าไม่ได้ช่วยเหลือ ก็ควรเฉยเสีย
 อย่าพูดให้เขาเสียกำลังใจ
 ยิ่งถ้าได้มีส่วนช่วยเขายิ่งดี
 ถ้าไม่ได้ช่วย ให้อนุโมทนาด้วยใจ
 อย่าดูหมิ่นในบุญเล็กน้อย
 อย่าดูหมิ่นในบาปเล็กน้อย
 ของมากมาจากน้อย ร้อยมาจากสิบ

การให้ทุกอย่างคือการได้ทุกอย่าง
 การหวงแหนทุกอย่างคือการสูญเสียทุกอย่าง
 ของที่เก็บเอาไว้ยังไม่เป็นของเรา
 ของที่ให้ออกไปจึงเป็นของเราแท้จริง
 คนชั้นต่ำดีใจที่ได้เอาเปรียบ
 คนชั้นสูงเบิกบานเมื่อได้เสียเปรียบ
 ความรักแท้ไม่บังเกิดจากการยึดครอง
 ความเห็นแก่ตัวไม่สร้างความยั่งยืนให้มิตรภาพ
 จิตที่โหยหิวกระหายจะทำลายความผูกพันทางใจของมนุษย์
 คนชอบเอาเปรียบ ไม่สามารถนั่งบนหัวใจคน
 ผู้ที่ยอมแพ้เพื่อให้คนอื่นสบายใจ เสียเปรียบเพื่อให้คนอื่นเป็นสุข
 ผู้นั้นนั่นคือมหาบุรุษ
 มหาบุรุษ แม้มิได้นั่งบนกองเงินกองทอง
 แต่มหาบุรุษย่อมนั่งอยู่ในหัวใจคน

กุศลกรรมทั้งหลายทั้งปวงคือรากเหง้าแห่งปัญญา
 ปัญญาทางธรรมสร้างมาจากความตั้งงามแห่งจิต
 ทาน ศีล สมภาิ เมตตา อภัย วิริยะ ขันติ สัจจะ จริใจ ล้วนเป็น
 รากเหง้าแก่ปัญญา

จงให้ปุ๋ยแก่ปัญญาด้วยการสร้างความคิดทุกชนิด

เมื่อถึงเวลาอันสมควร

ปัญญาจะลุกโผลง สว่าง กระจ่างแจ้งไปตลอดโลกธาตุ

อย่าทำลายปัญญาโดยการนำความฉลาดไปเบียดเบียนผู้อื่น

เพราะโดยกฎของธรรมชาติแล้วนั้น

ของชั่วช้าเลวทรามจะถูกทำลายล้าง

ของดีงามจะถูกสงวนรักษาให้คงทน

ฉะนั้น จงอย่าทำลายปัญญาของตนด้วยความฉลาดแกมโกง

พระพุทธองค์ทรงตรัสไว้ว่า เจตนาคือตัวกรรม
 และทรงตรัสอีกว่า สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม
 ฉะนั้น จึงหมายความว่า เจตนาตนเองเป็นผู้ลิขิตชีวิตสัตว์โลก
 เจตนาแบ่งเป็นกุศลเจตนา และ อกุศลเจตนา
 ความประมาทย่อมนำมาซึ่งกุศลเจตนา
 ความไม่ประมาทย่อมนำมาซึ่งกุศลเจตนา
 ฉะนั้น ท่านจึงกล่าวว่า ธรรมะทั้งปวงรวมลงในความไม่ประมาท
 เพราะฉะนั้น ท่านทั้งหลายจงอย่าประมาทในชีวิตและวันเวลา
 จงพากันชวนขวยละความชั่ว ประพฤติความดี สร้างบุญบารมี
 อย่าปล่อยให้วันเวลาล่วงเลยไปเปล่าอย่างประมาท
 เพราะว่าผู้ที่ประมาทแล้วทั้งหลายนั้น
 ย่อมพากันไปยึดเยียดอยู่ในนรกเศร้าโศกอยู่
 วันนี้คุณละชั่ว ประพฤติดีหรือยัง ?

คนดีขั้นที่ ๑ คือ ละชั่ว

คนดีขั้นที่ ๒ คือ ละชั่ว ประพฤติดี

คนดีขั้นที่ ๓ คือ ละชั่ว ประพฤติดี ทำจิตให้ขาวรอบ

การทำจิตให้ขาวรอบ คือการรู้แจ้งในสังขาร

สังขารทั้งปวงย่อมไม่เที่ยง เป็นทุกข์ มิใช่ตัวตน

ควรเบื่อหน่าย ควรคลายกำหนด ควรหลุดพ้น

ควรถอนความยึดมั่นถือมั่น จากสังขารทั้งปวง

ควรละความยินดียินร้าย รักชังเกลียดโกรธ ต่อบารมณทั้งหลาย

ยึดไว้ทุกเชื้อญ ปล่อยวางเบาสบาย

โลกนี้มีไซ้มีเพื่อยึดครอง

แต่โลกนี้มีเพื่อสลัดคืน

ความสงบนั้นมี ๓ ชั้น

คือ กายวิเวก จิตวิเวก และอุปธิวิเวก

กายวิเวกคือสงัดกาย เพราะการหลีกเลี่ยง

จิตวิเวกคือสงัดจิต เพราะการบำเพ็ญสมาธิ

อุปธิวิเวกคือสงัดจากกิเลส เพราะเจริญวิปัสสนา

ผู้ที่ปลีกวิเวก อย่าเพียงแค่วิตกสงัดกาย

วิเวกจริงต้องมีจิตวิเวก และอุปธิวิเวกด้วย

มิฉะนั้น เวลาเข้าป่า จะเอาความปฐะแต่งไปด้วย

เวลาเข้าถ้ำ ก็เอาความจำในอดีตไปด้วย

กามวิตก พยาบาทวิตก และวิหิงสาวิตกนั้น

จะรบกวนผู้ไม่มีจิตวิเวก และอุปธิวิเวก

จงชวนชวายเป็นการเจริญสมาธิและวิปัสสนา

อันจะนำมาซึ่งความสุขสงบอันไพบูรณ์

เมื่อมีความรัก

ดวงจิตคนไม่หยุดอยู่เพียงแคความรัก

ยังมีความหวัง ความห่วง ความหลง ความหึง ตามมา

ความรักไม่เคยเดินทางมาเดี่ยวดาย

ยังนำลูกน้องที่ถ่วงวายเป็นพรวน

ความสุขคือเหยื่อล่อให้คนจมปลักอยู่ในทุกซอกอย่างถอนตัวไม่ขึ้น
ได้เดือนทำให้ปลายอมกินเบ็ด

ความรักให้ความสุขเล็กน้อย เพื่อล่อเหยื่อเอาไว้

ปุณฺชนต้องเผชิญกับความทุกข์ทรมานมากมายหลายหลาก

เพราะเสียดายความสุขอันมีปริมาณน้อย มีอาจตัดใจ

คนโง่เขลาบางคนติดใจความสุขเวลาได้แกว้ก๊กลาก

จนไม่ยอมขวนขวายที่จะรักษาให้ชั๊กกลากหาย

ยินยอมที่จะเดือดร้อนเพราะการเป็นชั๊กกลากไปตลอดชีวิต

กามทั้งหลายเป็นของเดือดร้อน

เพราะว่า ยิ่งกินยิ่งหิว

ยิ่งเสพ ยิ่งอยาก

ยิ่งถม ยิ่งลึก

บุคคลไม่สามารถดับความอยากในกามด้วยการตอบสนอง

ผู้ที่ยิ่งสมหวังในกาม ความอยากยิ่งเพิ่มพูน

ชีวิตไม่มีทางเจอจุดสมดุล ถ้าเฝ้าแต่ตอบสนองความอยาก

การตอบสนองความอยาก ทำให้จิตวิญญานตกต่ำลง

การลดละ สละ ทำให้ชีวิตพบความสมดุล

ความหยุด ความพอ สามารถดับไฟในใจคนได้

การมีมาก มิใช่นำมาซึ่งความสุข

การลดละกาม พาจิตไปสู่ความสงบเย็นที่ชาวโลกนึกไม่ถึง

กระหายอยากคือความทุกข์

รู้จักหยุดคือความสุข

ไม้ใหญ่ต้นหนึ่ง

อาจให้ประโยชน์แก่หมูนกกากาจำนวนมากเป็นเวลานาน

การทรงอยู่ของพระพุทธรูปก็เช่นกัน

เป็นไปเพื่อความสุขอันไพศาลแก่มวลชนจำนวนมาก

นานเท่านานตราบที่พระศาสนาจะตั้งมั่นคงทนถาวรอยู่

การก่อตั้งพระพุทธรูปเป็นการงานที่ยาก

ผู้ก่อตั้งจะต้องมีบารมีมาก ในฐานะพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

แต่การช่วยให้พระพุทธรูปดำรงอยู่ต่อไปนั้นไม่ยาก

ผู้มีบารมีน้อยอย่างเราก็สามารถทำได้

พระพุทธรูปเป็นองค์กรใหญ่ ต้องอาศัยเหตุปัจจัยมากมายในการดำรงอยู่

ถ้าพุทธศาสนิกชนทอดธุระไม่ช่วยกันคนละไม้ละมือ

ศาสนาจะไม่สามารถสืบต่อได้

จงภูมิใจถ้าได้มีส่วนขับเคลื่อนพระศาสนา แม้จะเป็นฟันเฟืองตัวเล็กๆ

แม้ให้ข้าวเพียงทัพพี น้ำเพียงแก้ว บำรุงพระศาสนาก็ควรภูมิใจ

ทรายกองใหญ่โต ก็มาจากทรายเม็ดเล็กเล็ก มิใช่หรือ

ธรรมะทั้งแปดหมื่นสี่พันพระธรรมขันธ์
 นั้นมีเพื่อรู้แจ้งตนเอง
 รู้เรื่องราวมากมาย ไม่รู้เรื่องตนเองก็ไร้ค่า
 บุคคลทั้งหลายชวนชวายควบคุมเรื่องราวในโลก
 แต่ไม่เคยเรียนรู้เพื่อจะควบคุมจิตตนเอง
 รถที่นั่งกันไป ถ้าไม่มีคนควบคุม นั่นคือหายนะ
 ชีวิตคน ถ้าไม่รู้จักควบคุมจิต นั่นคือความพินาศ
 ศีลและธรรมนั้นแล คือเครื่องควบคุมจิต
 ปวงชนให้คุณค่าในสิ่งทั้งหลาย แต่ไม่ให้คุณค่าต่อศีลธรรม
 นั่นคือกำลังนำพากันเข้าสู่กลียุค
 มีแต่วัตถุธาตุของอย่างเดียวโดยไม่มีธรรมะไม่ได้
 เพราะว่าผู้ชนที่ไร้ธรรม จะนำเอาวัตถุธาตุทำร้ายทำลายกันเอง
 ที่ได้มีธรรมะ ที่นั่นจะร่มเย็นเป็นสุข
 ที่ได้ไร้ธรรมะ ที่นั่นกำลังเข้าสู่กลียุค

ศาสนาพุทธเป็นศาสนาเพื่อการรู้แจ้งความเป็นจริง
 สัจจะแห่งธรรมอยู่ที่กายและใจของศาสนิกทุกคน
 พระศาสดาเพียงเป็นผู้เปิดเผยและแสดงความจริง
 โดยมีต้องบังคับให้ใครเชื่อ
 ผู้ที่ฝืนความจริง จะเป็นภัยอยู่ในตัวเอง
 โดยไม่ต้องรอให้ใครมาลงโทษเพิ่ม
 สัจธรรมคือความจริงที่มีอยู่จริงอยู่ตลอดเวลา ทุกกาลสมัย
 ใครคิดปิดเบือนสัจธรรม จะเดือดร้อนเอง
 ใครคิดปกปิดสัจธรรม จะเศร้าหมองเอง
 คำจริงแท้ย่อมเป็นอมตะที่คงอยู่คู่จักรวาล
 ไม่มีใครลบล้างได้
 ฉะนั้น พระสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้กล่าวประกาศความจริง จึงเป็นเอก
 อุดมบุรุษอันสูงส่งในทุกกาลสมัย

จงอดทนในการปฏิบัติธรรมอย่าย่อท้อ
 เห็นน้อยหน่ายก้อย่าทำถอย
 หดหู่ก็อย่าล้มเลิก
 เด็กน้อยเฝ้าไปโรงเรียน โดยไม่รู้ว่าการศึกษานี้ชีวิตที่ดี
 เราเองก็อาจนึกไม่ถึงว่า
 การปฏิบัติธรรมจะให้ผลประโยชน์มากมายมหาศาลในอนาคต
 จงคบกับภยันตรายที่ประเสริฐเอาไว้
 จะเป็นกำลังใจในการปฏิบัติธรรมอย่างยิ่งยวด
 อย่าดูหมิ่นความดีเล็กน้อยแล้วละเลย
 อย่าดูหมิ่นความชั่วเล็กน้อยแล้วกระทำ
 จงตั้งตนเอาไว้ให้ชอบ
 วันเวลาที่ผ่านคือความเจริญรุ่งเรือง
 ถ้าหามิตรที่ชักจูงสู่ความเจริญคบไม่ได้
 อยู่คนเดียวโดดเดี่ยวยังดีเสียกว่า

ถึงเรียนมาจากคัมภีร์
 ก็ต้องปฏิบัติให้เกิดขึ้นในใจตนเอง
 ถึงฟังมาจากครูบาอาจารย์
 ก็ต้องฝึกฝนเรียนรู้ให้เข้าถึง
 ผู้หนึ่งสามารถให้วิธีการ แต่ไม่สามารถให้ประสบการณ์
 ผู้หนึ่งสามารถให้ความรู้ แต่ไม่สามารถให้ความชำนาญ
 ผู้หนึ่งสามารถให้ความจำ แต่ไม่สามารถให้ความแตกฉาน
 ในคัมภีร์มีเพียงชื่อ
 ส่วนตัวจริงของจริงต้องเจอที่หัวใจคน
 เมื่อผู้ปฏิบัติที่แท้จริงแสดงธรรมออกมา
 แม้จะกล่าวด้วยภาษาที่เหนือแสนเหนือ
 แต่ก็ยังเป็นที่น่าฟังกว่าผู้ที่ท่องจำมาพูด
 นักเทศน์ชั้นต้นคือนักท่องจำ
 นักเทศน์ชั้นสูงคือนักปฏิบัติ

เอามือจับหมึกจะเปื้อนสีดำ
 เอามือจับชาดจะเปื้อนสีแดง
 เมื่อทำบาป ใจเราจะสัมผัสความชั่ว
 เมื่อทำบุญ ใจเราจะสัมผัสความดี
 เมื่อบาปยังไม่ให้ผล
 คนทำบาปย่อมรู้สึกเปล็ดเพลิน
 ต่อเมื่อใดที่บาปให้ผล
 แม้รู้สำนึก แต่ก็สายเกินกาล
 ไม่อ่อนดัดง่าย ไม่แก้ตัวยาก
 จงตัดสินใจตัวเองให้ไปสู่ทางดีเสียแต่เนิ่นเนิ่น
 ทำความชั่วเป็นครั้งคราวแก้ง่าย
 อย่าปล่อยจนกลายเป็นว่าทำชั่วเป็นนิสัย
 อย่าหมดกำลังใจที่จะเลิกละความชั่ว
 อย่าท้อใจที่จะสร้างความดี

ความภาคภูมิใจของบัณฑิตคือการได้ให้
 เพราะเมตตาจิตที่ยิ่งใหญ่ จึงปรารถนาเกื้อกูล
 พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงสร้างบารมีมามากมาย
 เพื่อต้องการช่วยเหลือสรรพสัตว์ให้พ้นจากทุกข์
 การคบหาบัณฑิตนั้นชุ่มเย็น
 การสมาคมกับคนพาลนั้นเดือดร้อน
 การบูชาผู้ทรงธรรมนำไปสู่ความเจริญไพบูลย์
 แม้มีจิตที่เคารพบูชาในพระรัตนตรัย
 ก็เป็นจุดเริ่มต้นแห่งความดับทุกข์แล้ว
 ยิ่งถ้าปฏิบัติตามโอวาทของท่าน
 จะเสริมส่งไปสู่ความเจริญถาวรไม่มีเสื่อม
 ทำจริงได้ของจริง ทำเล่นได้ของเล่น
 เริ่มประพฤติธรรมในวันนี้ อย่ามัวผัดวันอยู่เลย

อยู่กับสัตว์ร้ายที่ไม่ได้ฝึกนั้นอันตราย
 อยู่กับจิตที่ไม่ได้ฝึกนั้นอันตรายยิ่งกว่า
 ไม่ฆ่ากิเลส กิเลสจะมาฆ่าเรา
 ประคบประหงมกิเลสไว้ จะฉิบหายอย่างใหญ่หลวง
 การฝึกฝนจิตตัวเองคือหลักประกันแห่งความเจริญ
 การสร้างคุณธรรมให้เกิดในจิต คือการไม่พลาดท่า
 สิ่งสกปรกในห้องนอน จำเป็นต้องกวาด
 สิ่งสกปรกในใจเรา ยิ่งเก็บไว้ไม่ได้
 อย่างกลัวอะไรให้มากกว่า ความชั่วในใจตัวเอง
 จงขัดเกลาจิต จงแก้นิสัยเสียให้ได้
 อย่าเชื่อนาฬิกาปล่อยเวลาผ่านพ้น
 ผู้ประมาทคือผู้ตายแล้ว แต่ยังหายใจ

ที่เรียกร้องหามิตรภาพนั้น
 เคยให้ความจริงใจแก่ใครบ้างหรือเปล่า
 จิตที่ร้องขอ เป็นจิตโหยหิว
 จิตที่เผื่อแผ่นั้น เือบอิมแบ่งบาน
 ต้องการสิ่งใด จงให้สิ่งนั้นไปก่อน
 ให้ทุกอย่าง ย่อมได้ทุกอย่าง
 ผู้คิดแคบ ขวนขวายในการเรียกร้อง
 ผู้มองการณ์ไกล ขวนขวายในการเผื่อแผ่
 พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า ถ้าบุคคลทั้งหลายจะพึงรู้ถึงอานิสงส์ของท่าน
 ดังที่พระองค์ทรงรู้แล้วไซ้
 ถ้ายังไม่ได้ให้ท่านก่อน จะไม่ยอมกินเองใช้เองเลย
 นั้นแสดงว่า พระพุทธองค์ทรงแจ่มแจ้งด้วยพระญาณว่า
 อานิสงส์ของการให้นั้น มีค่ามากกว่ามหาศาลเหลือเกิน

คนที่สำเร็จเมื่อครั้งที่ ๑๐ นั้นพลาดมา ๙ ครั้ง
 ถ้าล้มเลิกตอนครั้งที่ ๘ ก็น่าเสียดาย
 คนที่ประสบผลสำเร็จนั้น ล้วนแล้วแต่พลาดท่ามาหลายหน
 ขอเพียงไม่ล้มเลิก สักวันจะเจอโอกาสทอง
 ขอเพียงไม่ท้อแท้ สักวันจะเจอทางก้าวหน้า
 ขอเพียงไม่ทอดถอย สักวันจะเจอทางไป
 การปฏิบัติธรรม มิใช่ปุบปับจะบรรลุ
 ต้องขวนขวายสร้างบารมีไปทีละเล็กทีละน้อย
 ล้มบ้างลุกบ้าง นั่นเป็นธรรมดา
 พลาดทำให้มารก็หลายครั้ง เสียทีกิเลสก็หลายหน
 เสียโลหิตก็หลายครั้ง น้ำตาไหลก็หลายหน
 ขอเพียงยังยืนยงในความศรัทธาต่อพระรัตนตรัยไม่เสื่อมคลาย
 สมทานการปฏิบัติธรรมอย่าล้มเลิก
 สักวันย่อมจะสามารถเข้าถึงฐานันดรทางธรรม
 อันเป็นไปเพื่อความดับทุกข์ที่แท้จริงได้

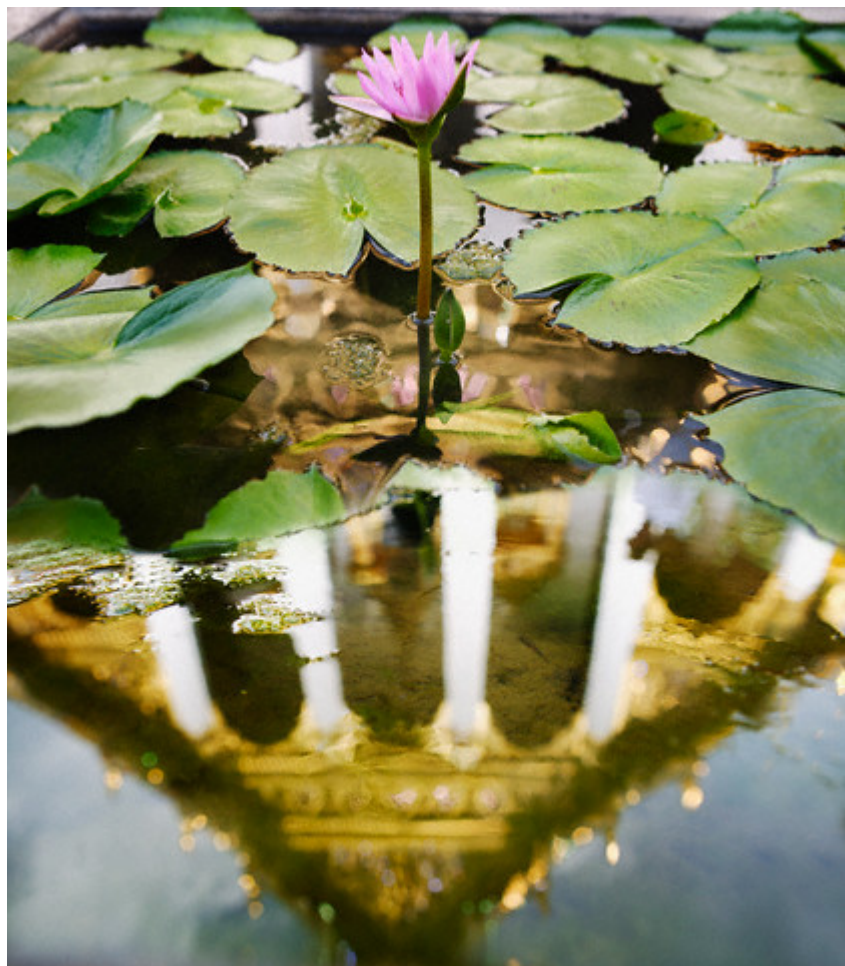

ถ้าต้องการเรียนวิชาการจากใคร
 ฟังอ่อนน้อมต่อท่าน ถ่อมตัวต่อท่าน
 เมื่อเราเอางังเพื่อจะไปรับน้ำจากแทงค์
 ฟังลดถึงนั้นให้ต่ำกว่าแทงค์จึงจะได้น้ำ
 ถึงแม้แทงค์จะมีน้ำเต็มก็ดี
 ถึงแม้ก้อกจะเปิดอยู่ก็ดี
 แต่ถ้าหากบุคคลผู้รับน้ำ นำถึงวางอยู่สูงกว่าแทงค์
 บุคคลผู้นั้นย่อมไม่ได้น้ำ
 บุคคลผู้ต้องการเรียนธรรมจากใคร
 ฟังเคารพท่าน ฟังบูชาท่าน ฟังเทิดทูนท่าน
 การส่งผ่านส่งต่อของธรรม จึงไม่มีอุปสรรคกีดขวาง
 ความแข็งกร้าว กระด้างกระเดื่อง ถึอดี ในใจศิษย์นั้น
 ทำร้ายทำลายความเจริญก้าวหน้าของศิษย์เอง
 มิได้ทำร้ายทำลายครูบาอาจารย์

ที่โล่งว่างไม่ถูกทำลายโดยพายุ
 จิตที่ว่างไม่ถูกทำร้ายโดยอารมณ์
 การว่างที่แท้ ต้องว่างอย่างมีสติ
 ว่างที่พร้อมจะปลดปล่อย
 มีใช้ว่างที่รอการสะสม
 จิตที่แจ้งในไตรลักษณ์ มีอาการหน่ายคลาย
 จิตที่ถูกครอบด้วยโมหะ มีอาการติดยึด
 ถ้ารักตัวเอง ก็จะรักผู้อื่นด้วย
 ถ้าไม่มีตัวเองก็จะมีผู้อื่น
 เมื่อญาณปัญญาเต็มรอบ
 จะปล่อยให้สังขารธรรมทั้งปวง เป็นไปตามกระแสแห่งเหตุปัจจัย
 โดยไม่ปล่อยใจออกไปผูกพันยึดมั่น

หนีมวลชนหนีไม่ได้ทั้งชีวิต
 หลีกเร้นไปไหนก็ไม่มีซึ่งตัวเอง
 สัจธรรมต้องให้มวลชนสอน
 กิเลสของเราและกิเลสคนอื่น คือแบบฝึกหัดทางธรรม
 ฆ่าเสีย ต้องเจอเสีย
 ฆ่ากิเลส ต้องเจอกิเลส
 การบรรลุมรรค ไม่ใช่บรรลุมืดมนไปใหญ่
 แต่บรรลุมืดมนที่ใจ ซึ่งเดิมทีเต็มไปด้วยกิเลส
 คนดี เคยชั่วมาก่อน
 พระอรหันต์ก็มาจากปุถุชน
 แสวงหาความหลุดพ้น ต้องแสวงหาที่ใจตนเอง
 อย่าย่อท้อต่อการสู้กิเลสในทุกที่
 จะหนีไปไหนก็เอาใจที่มีกิเลสไปด้วย

ความหวาดกลัวไม่สามารถขจัดให้หายด้วยการหนีความจริง
 ยิ่งหนีความจริง ก็ยิ่งหวาดสะดุ้ง
 ถูกหนามตำ ต้องหาที่ถูกตำแล้วบ่งออก
 ไม่สามารถหายเจ็บด้วยการแก้งัดทำเป็นลืม
 แก้ปัญหาต้องสาวไปให้ถึงสาเหตุ
 คั่นหัวอย่าไปเกาที่ขา
 อริยสัจ ๔ ที่พระพุทธเจ้าทรงสอน
 คือการวิเคราะห์ปัญหาเพื่อแก้ปัญหาที่เหตุ
 อย่ามัวแต่กินยาแก้ปวดด้วยการระเรงอธิบายมุข
 จงรู้สมุฏฐานของโรค แล้วจะรู้วิธีเยียวยา
 ธรรมทั้งปวงเกิดแต่เหตุ
 พระตถาคตเจ้าทรงแสดงเหตุแห่งธรรมนั้นและการดับแห่งธรรมนั้น
 พระมหาสมณเจ้ามีปกติตรัสอย่างนี้

นิพพานัง ประมะมัง สุขัง

นิพพานเป็นสุขอย่างยอดเยี่ยม

เนื่องเพราะสังขารเป็นทุกข์อย่างมากมายมหาศาล

นิพพานจึงเป็นสุข เพราะว่ามันพ้นจากสังขารทั้งปวง

ผู้ที่ไม่เห็นความจริง จึงไม่ต้องการนิพพาน

ความจริงคือสังขารทั้งปวงไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา

อริยมรรคมีองค์แปดเป็นสาเหตุให้ถึงนิพพาน

ย่อลงมาก็คือ ศีล สมาธิ ปัญญา

ท่านทั้งหลายจงชวนชวายนในการเจริญมรรค

อันพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงแสดงไว้ดีแล้ว

บุคคลผู้ไม่ประมาท ชวนชวายนสม่ำเสมอในธรรม

เขาผู้นั้นย่อมพ้นจากทุกข์ทั้งปวงได้

จบ "พุดตานกถา"

เขียนเมื่อ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๔๕ ถึง ๒๕ กันยายน ๒๕๔๕

เขียนที่คุ้มเฝ้าพระเจ้าอนันตชิน

ธรรมะที่ข้าพเจ้าบันทึก ไม่สงวนลิขสิทธิ์

พุดตานกถา เขียนเพื่อถวายเป็นเกียรติแก่ พุดตานมหาเจดีย์ ซึ่งบรรจุไว้ด้วยพระบรมสารีริกธาตุ ของพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้ทรงเป็นองค์เอกอุดม

ด้วยความเคารพบูชาศรัทธาในพุทธคุณซึ่งประกอบไปด้วย พระปัญญาคุณ พระบริสุทธิคุณ และพระมหากรุณาธิคุณ ต่อสรรพสัตว์

ขออาราธนาพุทธบารมีของพระองค์สถิตอยู่เหนือเศียรเกล้าของข้าพระองค์ไปตลอดกาลนิรันดร์

พระชุมพล พลปัญญา

พุดตานกถา

